

Habsburg Ottó a Rajkban

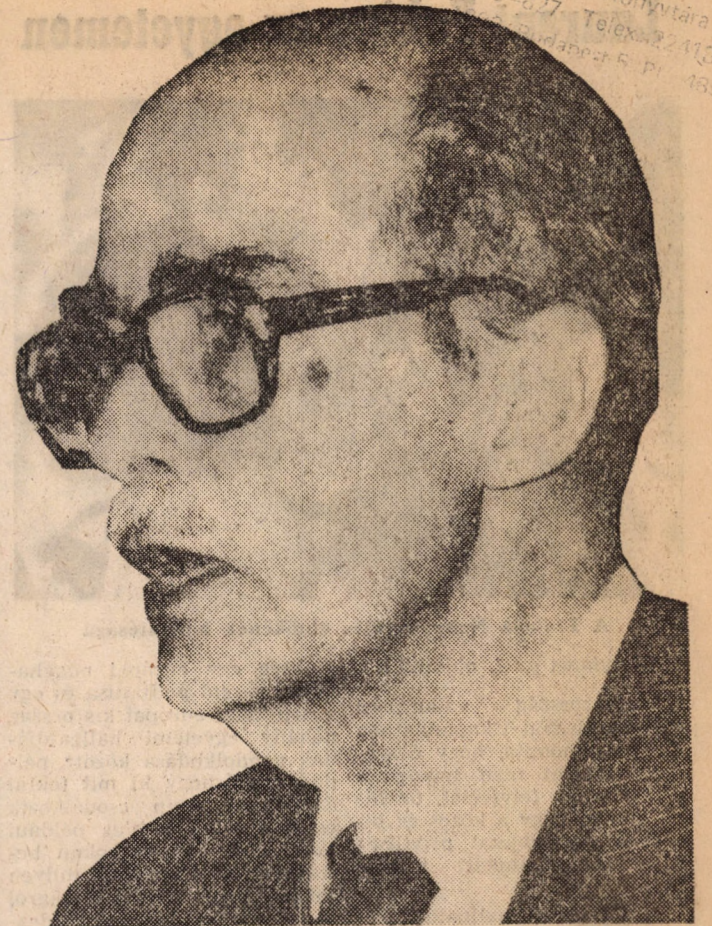
Ha egy tűzrendész ellátogatott volna március 1-jén, szerdán este hét körül a Makarenkó utcai színházterembe, bizonyára rosszul lett volna: a 150-200 főre méretezett teremben legalább 400 ember zsúfolódott össze úgy, hogy az érdeklődők ellepték a színpadot, és a terembe vezető lépcsőket, sőt sokan a nyitott ablakok párkányaira is felálltak. Ilyen körülmények között szó sem lehetett a Rajk Szakkollégium programszervezői által „dr. Habsburg Ottóval tervezett” zártkörű, bensőséges hangulatú, beszélgetésről és vitáról. Mégsem csalódtak, akik — vállalva a fizikai megpróbáltatásokat is — beverekedték magukat a terembe: egy széles látóköru, a „kényes kérdésekben” is őszintén állást foglaló, izig-vérig profi politikus, hazai politikusainkat is megszégyenítő, világos, érthető magyarsággal fogalmazott előadását hallgathatták.

„Bár nem felejtjük el a múltat, a jövő felé kell fordulnunk, hogy együtt keressük a megoldást mai közös nehéz problémáinkra” — kezdte

a „közös európai haza”

Jelenlegi problémáit elemző előadását Habsburg Ottó. Minden európai elgondolás szükségyszerűen a világhelyzet tanulmányozásából indul ki, hiszen a politikában a mai tudományos, technikai fejlettség mellett a nagy térségek, távolságok szerepe csökkent. Legdurvábban ezt az interkontinentális tömegpusztító fegyverek léte tudatosítja: megszűnt a biztos háttér és a harc-ter között még a II. világháborúban is többnyire meglevő különbség; egy esetleges világháborúban minden hely harctér lenne. Ezért ma a világ minden problémája a mi problémánk is, mint ahogy mi is a világ problémája va-

(Folytatás a 6. oldalon.)

MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 178-827-1
Telefax: 22133
1989. március 9.

XXXII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM   ÁRA: 4 FORINT   1989. MÁRCIUS 9.

Petőfi Sándor.

A Nemzetgyűléshez

(részlet)

Hallgassátok ki intő szózatom...
Egy ember szól, de milliók nevében! (...)

Mit őseink egy ezredév előtt
Tevének, az kell tenni most ti nektek:
Bármily erővel, bármily áldozattal,
Bár mind egy szálig elvesztek belé,
Hazát kell nektek is teremteni!
Egy új hazát, mely szebb a réginél
És tartósabb is, kell alkotnotok,
Egy új hazát, ahol ne légyenek
Kiváltságok kevély tornyai
Sötét barlangok, denevértanyák,
Egy új hazát, hol minden szögletig
Eljusson a nap s tiszta levegő,
Hogy minden ember lásson s ép legyen. (...)

A miniszter levele a béremelésről

KEDVES CSÁKI ELVTÁRS!

Hivatkozva 49/1989. Sz. Cs. számú levelére, a következőkről tájékoztatom: Az állami költségvetés előirányzatainak alakulásához készült indoklás (megjelent a Magyar Közlöny 1989. évi 69. számában) részletezi azokat a paramétereket, amelyekkel a kormány a költségvetés tervezése során számolt, és amelyeket az Országgyűlés 1988. december 21-én elfogadott. A felsőoktatási támogatási előirányzatainak vonatkozásában az 1988. évi költségvetés — egyebek mellett — a népgazdasági átlaggal megegyezően — 6 százalékos béralapnöveledést tesz lehetővé. Ezen túlmenően 1989-ben a költségvetési intézmények bérpolitikai intézkedésének fedezetül 4,1 milliárd forint áll rendelkezésre, amiből a közoktatás és a felsőoktatás részesedése 1,7 milliárd forint.

A 6 százalékos bérautomatizmus — a korábbi évek gyakorlatával megegyezően — költségvetés-tervezési irányszámok közlésével (121. 799/1988. IV. MM. intézkedés) jutott az intézmények tudomására. Ezzel egy időben nem volt mód tájékoztatást adni a tervezett bérpolitikai intézkedésről, hiszen az Országgyűlés az állami költségvetést csak december 21-én fogadta el. Ezt követően további tárgyalásokat igényelt a rendelkezésre álló összeg megosztása, a béremelés lehetséges mértéke stb. Ezek a tárgyalások jelenleg is folynak. A minisztérium vezetése tudatában van a felsőoktatásban dolgozók igen kedvezőtlen bérhelyzetének, valamint annak is, hogy a tervezett intézkedés nem oldja meg a gondokat, így továbbra is kezdeményezi, képviseli ennek méltó rendezését. Budapest, 1989. február 15.

Elvtársi üdvözléssel
Dr. Czibere Tibor

Vendégünk volt Laurent Fabius

Nem mindennapi esemény volt egyetemünkön február 24-én pénteken. Egy vezető nyugati politikus, Laurent Fabius, a francia nemzetgyűlés elnöke volt vendégünk egy kis „kötetlen beszélgetésre”. A szocialista párti politikus — aki 1984 és 86 között hazája legfiatalabb miniszterelnöke volt — sokak szerint nem érte el még politikusi pályájának csúcspontját.

A zsúfolásig megtelt I. előadóban a rektor köszöntötte Laurent Fabiust és a francia nemzetgyűlés delegációját, valamint Franciaország Budapesti akreditált nagykövétét. Fabius rövid bevezetés után átadta a szót a hallgatóságnak. Az első kérdés a francia politikai viszonyokról és a baloldali pártokról érdeklődött. Fabius válaszából megtudhattuk, hogy a francia szocialista párt nem akarja azt a fajta szocializmust megvalósítani, ami nálunk „működik”. A franciákra jellemző finomsággal ezt a következőképpen adta tudtunkra a francia parlament elnöke: „Ha azt kérdeznék a franciáktól, hogy szeretnék-e, hogy rendszerük hasonlítson a szocialista országokéra, nem biztos, hogy pozitív választ kapnánk”. A párt történetéről beszélni elmondta, hogy a II. világháború után egy nagy kommunista és egy egészen kicsi szocialista párt volt Franciaországban. A hatvanas évek végére ez a helyzet

mindössze annyiban változott, hogy a kommunista párt is jelentősen vesztett befolyásából. A 69-es választásokon a szocialista jelölt mindössze a szavazatok öt százalékát kapta. Két lehetőség kínálkozott vagy úgy alakítani a párt politikáját, hogy a jobb- és a baloldal élesen elváljon, vagy a közép felé nyitni. Az első megoldás vélhetőleg állandó jobboldali vezetést jelentett volna, mert a franciák többsége nem akarta a kommunistákat, ezért Mitterand a közép felé nyitást választotta. A centrista szavazók elhódításával lett a szocialista párt Franciaország legnagyobb pártja. A következő felszólaló Fabius véleményét kérte a hazánkban bekövetkező változásokról az emberi jogok területén, és a magyar parlament szerepéről. Fabius szerint „valami mozog, olyan dolgok válnak lehetővé, ami eddig nem”, de figyelmeztetett, hogy ilyenkor válnak igazán láthatóvá a hiányosságok is. A parlamentre vonatkozó kérdés kapcsán utalt arra, hogy igen jelentősek a különbségek Franciaország és Magyarország történelmi hagyományai között. Franciaország régi demokrácia, több párt részvétele a politikai életben teljesen természetes. Nálunk — véleménye szerint — a legfontosabb feladat a szabad választások megszervezése és a politikai pártok azonos jogainak

Laurent Fabius az egyetemen (Rózsa Gábor felvétele)

biztosítása. A parlamentnek törvényhozói funkciója mellett a kormányt is ellenőrizni kell, és nem szabad, hogy ez fordítva történjen — hangsúlyozta a francia politikus. A magyar kisebbség romániai elnyomásával kapcsolatban Fabius kijelentette, hogy „az a rendszer, ami ott uralkodik, középkori és elítélendő. Franciaországnak ki kell állnia azok mellett, akik a szabadságot küzdenek”. A következő kérdés a trianoni döntésben játszott szerep miatt francia felelősségről érdeklődött. Vendégünk, mintha kissé félreértette volna a kérdést. Válaszában elmondta, hogy „Európa felosztása, tudjuk, milyen körülmények között történt. Az én véleményem az, hogy ne legyenek blokkok, tömbök, de legyünk listák”. Ez a

(Folytatás a 2. oldalon.)

Új tankönyveket!

„Nem létező tankönyveink napjává” nyilvánította március 1-jét az Unió a Demokratikus Szocializmusért elnevezésű ifjúsági szervezet. Az akció során a részt vevő 19 intézményben összeállították az elavult, drága, vagy éppen nem kapható tankönyvek listáját. Ezt a több száz könyvre rugó felsorolást az intézményvezetőkön kívül megkapta Józsa György is, az MM felsőoktatási főosztályának vezetője is, az alábbi levél kíséretében.

Tisztelt Főosztályvezető Úr!

Mi, az Unió a Demokratikus Szocializmusért és az Egységügyi Demokratikus Ifjúsági Szövetség tagjai, akik főzetlenül is érdekelték vagyunk a felsőoktatás helyzetében, nyílt levéllel fordulunk Ön-höz.

Könyveink elavultak, a kis példányszám miatt hamar elfognak, gyakran aránytalanul drágák. A könyvtárak hiányosak, segédanyagokat kunyerálunk, fénymásolási lehetőségeink nincsen, vagy nem tudjuk megfizetni. Előadásaink éppen ezért a jegyzetek helyesbítésével, a tananyag tollbamondásával telnek el.

A helyzet évek óta változatlan, így okkal feltételezzük, hogy nem is történnek javítást célzó érdemi intézkedések.

Jegyzet- és tankönyvellátásunk elfogadhatatlan körülményei ellen országos de-

monstratív jellegű figyelemfelkeltő akciót szerveztünk. Ennek során megpróbáltuk feltérképezni a felsőoktatás jegyzetellátottságát. A jelenlegi jegyzethelyzetéről hű képet fest a mellékelt részletes kimutatás, melyet csak példának szánunk.

A tankönyvellátás fogyatékoságainak megszüntetése csak egy — de nagyon lényeges — részét képezheti a felsőoktatás átfogó modernizációjának. Tisztában vagyunk azzal, hogy a kialakult viszonyokért felelősség nemcsak a Művelődési Minisztériumot terheli, ezért felmérésünk eredményeiről és az intézmények vezetőit is tájékoztatjuk. Meggyőződésünk, hogy a helyzet megoldása nemcsak anyagi kérdés, jelentős tartalmi kérdések vannak a valós igényeket felmérő konzultációkban, a kiadói tevékenység egyszerű koordinációjában, esetleges decentralizálásában.

Bizakodunk abban, hogy a sokéves halogatás után a minisztérium és az intézmények újraértékelik tankönyvpolitikájukat és partnerek lesznek az egyetemi-főiskolai oktatókat és hallgatókat komoly aggodalommal eltöltő probléma megoldásában.

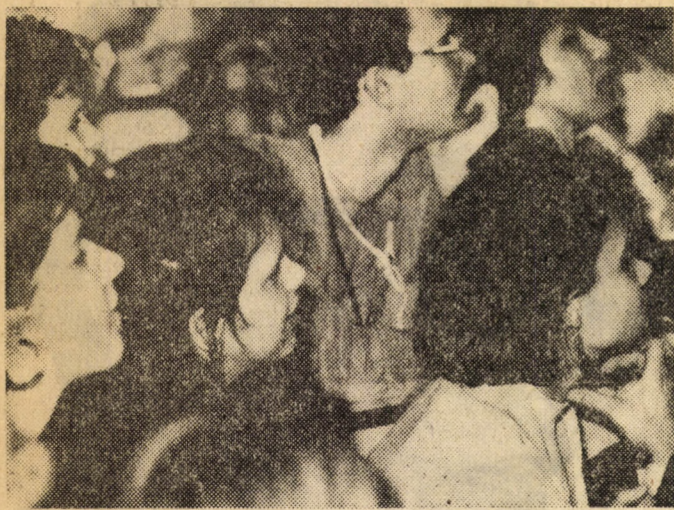
Ehhez kérjük az Ön és munkatársainak támogatását.

Budapest, 1989. 03. 01.

UDSZ Ügyvivő Testülete és
EDISZ Szóvivő Testülete

Laurent Fabius az egyetemen

A Francia Nemzetgyűlés elnökének hallgatósága

(Folytatás az 1. oldalról.)

Magyarország valamikori csatlakozásával kapcsolatban Fabius elmondta, hogy ő személy szerint nem támogatja újabb tagok felvételét, de híve annak, hogy a közösség bizonyos országokkal privilégizált kapcsolatokat tartson fenn.

A figyelmes hallgatók számára jól érezhető volt a kü-

lönbség egy európai nagyhatalom vezető politikusa és egy közép-kelet európai kis ország néhány egyetemi hallgatójának gondolkodása között, például arról, hogy ki mit tekint Európának, min csodálkozik és min nem. Fabius például azon, hogy milyen sokan beszélnek jól franciául, milyen sokat tudnak Franciaországról és mennyire bátran kérde-

K. J.

Megalakult a Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület

A múlt év márciusában alakult Hajnal István Kör — amely a széles értelemben vett társadalomtörténettel foglalkozó kutatók összefogását, a társadalomtörténeti szemlélet és módszerek terjesztését és különböző szintű fórumok (műhelybeszámoló, viták, konferenciák) szervezését tűzte ki célul a vidéki és központi intézményeknél dolgozók rendszeres eszmecserejére — 1989. február 27-én az MKKE I. előadásában kimondta egyesületi alakulását. Elfogadta a vezetőség első évi beszámolóját, megvitatta és elfogadta az egyesület alapszabályát, megválasztotta választmányát (25 tag) és vezetőségét (elnök: Bácskai Vera, alelnök: Benda Gyula, titkár: A. Varga László). Az egyesület tagja lehet minden társadalomtörténet iránt érdeklődő személy. A belépés szándékát az alábbi címen lehet bejelenteni: A. Varga László, Nógrád Megyei Levéltár, Salgótarján, Bem út 6. 3100.

Az egyesület márciusi rendezvényei:

műhelyvita: 1989. március 13. (MKKE 118/2. szoba) 13.30. A nemességkutatás újabb eredményei, előadók: Hudi József—Ódor Imre,

plenáris ülés: 1989. március 29. (szerda!) (MKKE 3001. terem) 14.00.

Michel Foucault helye a társadalomtudományos gondolkodásban, előadók és korreferátorok: Klaniczay Gábor, Kelemen János, Rév István.

Nyilatkozat

A Minisztertanács 1989. február 22-én az 1945 és 1962 közötti ügyvezetett koncepció büntetőügyek felülvizsgálatáról hozott határozata fontos lépés lehetne a múlt lezárásában. A hasonló ügyek részleges kivizsgálását eddig kétszer kezdték el, de 1953 után és az 1960-as évek elején is megakadályozta a nyomok eltüntetésében érdekelt apparátus, hogy a kijelölt szűk kereteken belül feltárják a tényeket. Súlyos hiba lenne, ha ma, a törvénysértések eddigi legszélesebb körű felülvizsgálata már eleve úgy kezdődne, hogy az elmúlt majd fél évszázad hiteles megismerése elé szakmailag indokolatlan korlátozást állít.

Ha most a kezdődő felülvizsgálat célja a múlt bűneinek felderítése és ezzel a bizalom megerősítése, akkor a történet-társadalom joggal várja el, hogy képviselői a bizottságban szakmailag és etikailag elismert személyek legyenek, és ki-választásuk ne a szakmai nyilvánosság megkerülésével történjék. A Hajnal István Kör — Társadalomtörténeti Egyesület alakuló ülése megdöbbenéssel értesült arról, hogy a koncepció büntetőügyek felülvizsgáló bizottság történeti társelő-nökének Zinner Tibort nevezték ki. Zinner Tibor publikációiból kitűnően mindenkor szigorúan a pillanatnyi hivatalosnak nevezhető normákhoz igazodott és nem a valóság tudományos feltárására törekedett. Ráadásul a Belügyminisztérium megrendelésére folytatott kutatásokat az ÁVH történetéről, így legalábbis feltételezhető, hogy azon kevés történetek egyike, akik a törvénysértések feltárásában nem kimondottan érdekelt apparátus lekötelezettjei. Régóta foglalkozik ugyan az 1945 utáni igazságszolgáltatás kutatásával, de e tárgykörben csak néhány kisebb, zömében forráshivatkozás nélküli, ismeretterjesztő dolgozata jelent meg, amelyekkel nem alapozta meg történeti szakmai tekintélyét.

Jelentős számban vannak olyan történészek, akik valódi elismertségnek örvendenek, szakmai, erkölcsi kompetenciájukhoz nem fér kétség. Anélkül, hogy a Hajnal István Kör illetékesnek tartaná magát a jelölésre, felhívjuk a figyelmet néhány, a szakma bizalmát élvező történészre. Többek között ilyen Hajdu Tibor, az MTA Történettudományi Intézet MSZMP-titkára, állami díjas, Balogh Sándor, a Párttörténeti Intézet igazgatója, a Történelmi Társulat elnöke, Varga János, a Magyar Országos Levéltár főigazgatója, valamint az ÁVH történetét feldolgozó M. Kiss Sándor, a Művelődéskutató Intézet munkatársa.

Budapest, 1989. február 27.

Hajnal István Kör — Társadalomtörténeti Egyesület

Tanulmányi verseny

A filozófia tanszék az 1988/89-es tanév II. félévében ismét tanulmányi versenyt hirdet. Pályázni lehet 15-30 oldalnyi terjedelmű, filozófiai tematikát tárgyaló dolgo-

Filozófia tanszék

Plakátháború (szörnyecskek az egyetemen)

Egyetemünk egyre szűrkülő közéletében a még fennálló szervezetek hihetetlen erőfeszítéseket tesznek, hogy a hallgatókat informálják rendezvényeikről. Ennek formája — rendszeresen megjelenő hallgatói információs kiadvány híján — a plakátok, röpcédulák, hirdetések kiragasztására korlátozódik. Nem is lenne ez probléma, és én sem ragadtam volna pennát, ha ez intézményesült formában, követhető szabályok között zajlana. Ez azonban nem így van! Vigyázat, az egyetemen manók járnak-kelnek, és — az eredmény ezt mutatja — utálják a plakátokat! Amíg nem voltak egységesített paravánok, addig mindenféle szeszélyüket szabadon kiélve tépkedtek a hosszú órákon át készített felhívásainkat, újabb és újabb, rafináltabb is rafináltabb helyekre kényszerítve azok kirakását, hátha ott megtűrik őket.

De hála az égnek megszülettek közös paravánjaink. Bár utólag úgy látom ez is csak manóink munkáját könnyítette meg. Hiszen sokkal egyszerűbb ezt a néhány paravánt végigjární, és letépettni róluk azokat, amelyek — nekik nem tessző — jópofa karikatúrát ábrázolnak (L. Fabius), vagy azokat, amelyek néhány milliméterrel kilógnak a paraván szeleiben túlrá, vagy egész egyszerűen azokat, amelyek szerintük nem az egyetemre illenek (bár a mi rendezvényeinkről szólnak). Másik kedvelt fogásuk, hogy a paravánokat egy kupacba gyűjtik a földszinti lány WC előtt, hogy a még véletlenül megmaradt plakátok jótékony felhomályban vésszelhessék át az általuk meghirdetett rendezvényig eltelt néhány napot.

Sajnos, a manókkal személyesen még nem találkoztam, bár néhány dolgot már tudok róluk. Képzett marketingszakemberek, mert csak a legkevésbé hatékony helyen tűrik meg a plakátokat. Politikailag semlegesek, mert letépkedik a KISZ, FIDESZ, HT stb. plakátokat egyaránt. Nem szeretik a rendet, mert a letépett plakátok fele, sarka, csücske fennmarad a helyen és olyan ronda, mint a bűn. (Persze lehet, hogy ez csak a sietségük eredménye.) A pozícióik erősek, mert elérték azt, hogy a főlépcső két oldaláról eltávolítsák a két legjobban olvasható hirdetőtáblát. A sajtót utálják, ezért letépkedik a Közgazdász 1 db A/4-es lapocskáját is. Szelektívek, hiszen pl. több héten keresztül kint volt a bejárati ajtó — egyébként mindenki számára szent és sérthetetlen — üveglakán a fecni: Kedvezményes díóvásár! Hogy mi érdekük lehetett ebben? Lehet, hogy a manók szeretik a diót? K. F.

HTT-döntések

A Hallgatói Tudományi Tanács 1989. március 1-jén ülést tartott. A leköszönő B. Kiss Tamás helyett megválasztotta a HTT új titkárának Lengyel Csabát. Ezután beszámolt a hallgatók megérkezésétől meg arról a megbeszélésről, amit a rektor és a HTT vezetői tartottak a hallgatói szakmai öntevékeny csoportok jövőbeni támogatásáról. Erről lapunk más részén olvashattok. Döntött a HTT gépelési költségvetéséről. Ezek szerint a TDK-konferen-

ciára 315 000 Ft-ot irányzott elő, és pályázat alapján a Rajk László Szakkollégium 60 000, a Széchenyi István Szakkollégium 60 000, a Társadalomelméleti Kollégium 55 000, a Studium Generale 15 000, a Közép-európai Nyelviskola 10 000 és az Orientalisztikai Diákkör 15 000 Ft támogatást kapott. Döntés született arról is, hogy az idei egyetemi TDK gépelési hozzájárulását oldalankénti 15 Ft-ról 20 Ft-ra emeljük. **HTT**

A képzéskorszerűsítési program és az egyetemi szervezet összehangolása

Az egyetemi tanács február 23-án a rektori bevezetőben a képzéskorszerűsítési program és az egyetemi szervezet összehangolásáról készült javaslat elemzése hangzott el néhány szóban. Majd a rektor kérte, hogy a hozzászólások, vélemények megismerése után döntsünk a koncepcióról.

Legelőször a Nyelvi Intézet sürgette a bérigazságtétel önállóságának minél gyorsabb megoldását, és kérte, hogy ebben a kérdésben most szülessen döntés. Erre azonban csak az új kari felállás után térhetünk vissza.

A HT és Csáki Csaba rektor a már előzetesen megvitattott és elfogadott észrevételeket hiányolta a hivatalosan kidolgozott anyagban, s hogy az egyetemi tanács többi résztvevője előtt is világossá váljék, négy pontban foglalták össze javaslataikat:

— Az alapszintű képzés kérdéseivel a javaslattal szemben ne az ET foglalkozzon, igény volna inkább egy önálló oktatási tanácsra.

— A főiskolai ágra kerülők problémáit speciálisan kell vizsgálni, ami kétféle megoldást eredményez: vagy a gazdálkodási karon belül legyen egy önálló szekció, aki az ilyen ügyekkel foglalkozik vagy alakuljon egy oktatási tanács ebben a kérdésben is.

— A HT szerint a TDK-főügyelet a HTT-re tartozzon, segítse, ne felügyelje az oktatáskoordinációs egység.

— Az új struktúra megkívánja az ET szerkezetének feladatának is újragondolását, tisztázását.

— A HT javasolt hallgatói képviselőlet az egyetem szervezeti és működési szabályzat átdolgozására alakult bizottságba is.

Ezután az MSZMP egyetemi képviselője kapott szót: Elmondta, hogy a javaslat alapelveit a pb-n elfogadták, és a

döntéseket minél előbb meg kell hozni,

hogy a következő tanév már az új szervezeti rendben indulhasson. A deklarált önállóság mellett tették le voksukat, de felhívták a figyelmet arra, hogy csak az olyan önállóság létrehozása lehetséges, amelyhez a feltételek adva vannak, nem szabad túllőni a célon.

Több hozzászóló csatlakozott az elhangzott véleményhez, azonban rámutattak arra, hogy az új szervezetek kialakításánál vigyázni kell, hogy egyetemünkön a bürokratizálódás foka ne növekedjen. A tanszéknel nem csak a névváltoztatás: folyamata zajlik, hanem új egységek is megjelennek más-más tartalommal. Ide kívánkozik az a vita is, hogy még nem kristályosodott ki pontosan a gazd. földrajz tanszék elhelyezése az új struktúrában. Valószínű kompromisszumos megoldásra kerül majd sor.

Sárközi Tamás is általában egyetért a koncepcióval, de felhívta egyes hibákra a figyelmet. Szerinte a hét koordinációs egység rendkívül bonyolult, nehéz összefogni a munkát, „még akkor is, ha ezek szeretik egymást, de hát a szerelem meddig tart?”. Ob-

Országos Ösztöndíj Tanács pályázati felhívása

Megjelent az Országos Ösztöndíj Tanács pályázati felhívása az 1990-91-es évekre.

Oktatóink a pályázati felhívást a feltételekkel, a tanszékeken megtekinthetik. Gondos áttanulmányozás után a jelentkezéseket oktatóinknak március 20-ig a nemzetközi csoporthoz kell beadni. Ugyancsak a nemzetközi csoportnál kaphatók a pályázathoz szükséges adatlapok is.

A pályázatok között található olyan munkarendi pontok is, amelyekre hallgatóink is pályázhatnak.

Felhívjuk hallgatóink figyelmét, hogy csak azokra a lehetőségekre pályázzanak, amelyek közzéadásuknak is szólnak vagy nincs megjelölve, hogy milyen szakos hallgatókra vonatkoznak. Azokra a munkarendi pontokra, ahol a felhívás megjelöli, hogy nyelvcszakos, történelem vagy más szakos hallgatókra vonatkoznak, hallgatóink ne jelentkezzenek, mert az Országos Ösztöndíj Tanács visszaküldi a pályázatokat.

A pályázatokat, beleértve az 5 példányos adatlapot is (a nemzetközi csoportnál kaphatók) a dékáni hivatalokhoz kell beadni március 20-ig. Előtte a szakanszék készítesse el az adatlapokon a javaslatot és azt a tanszékvezetővel kell aláírni.

Az Országos Ösztöndíj Tanács elsősorban az egyetemen kimagasló tanulmányi eredményeket elért hallgatókat támogatja. Ugyancsak fontos kritérium a nyelvtudás, amelyet vagy nyelvi szigorlat vagy állami nyelvvizsga bizonyítvány alapján fogadnak el. Akiknek ilyen bizonyítvány még nincs birtokukban, azok csak magas szintű nyelvtudás esetén jelentkezzenek, mert az Országos Ösztöndíj Tanács nyelvi meghallgatást fog elrendelni. A határidő után beadott pályázatot nem fogadják el! A pályázati felhívás a dékáni hivatalok hirdetőtábláján, ill. a dékáni hivatalokban megtekinthető.

Vitákra készül a pártszervezet

„Gondolatok az egyetemi pártalapszervezetek feladatairól” címmel vitatta meg az egyetemi MSZMP vb az ezzel kapcsolatos írásos előterjesztéseket, február 28-án. Az itt elhangzott javaslatok a pb jövő heti ülése után a párttag-ság elé vitára kerülnek. Ezt követően, a tavaszi ünnepeink lebonyolításának megbeszélésére került sor. Egyetemünk polgárai március 15-ét a budapesti rendezvényeken ünneplik meg. Április 4-én a korábbi hagyományokhoz híven kisebb közösségekben ünnepel a párttagság. A Magyar Tanácskörtársaság 70. évfordulójáról a

Közzéadás ünnepi összeállításában emlékezik meg.

Döntés született arról, hogy a közeli hetekben az egyetemi párt-végrehajtóbizottság két vitát rendez a történelmi albizottság által kibocsátott és a Társadalmi Szemlében is megjelent anyag alapján. A nyitott pártnap egyikén sorra kerülő vita témája: a politikai vezetés 1948-tól napjainkig. Előadója Ormos Mária történész lesz. A második vita témája: A gazdaságpolitikai döntések és fordulatok a reform jegyében címmel kerül megvitatásra. A vitára Vigvári Andrást kívánja a pártszervezet meghívni.

jeiktive számolni kell azzal, hogy a hallgatók száma hosszú távon nő, a tanárok és a kiszolgáló személyzet száma viszont csökkenni fog, mert így lehet elérni azt az angolszász felsőoktatási képzést, amit célul kitűztünk. Véleménye szerint,

a javaslatban kevés a változtatás,

főleg a módszertani és ágazati kérdésekben. A tudományos kutatást három karra szorítva nagyon kérdőjeles, ő a kért kari szint mellett szavazna inkább, mert például a jogi oktatás egyetemünkön egyre jobban visszafejlesztődik, s erre a csökkenésre valamiféle kart felépíteni nem érdemes.

Kollár Zoltán hozzászólásában arra mutatott rá, hogy nem az a fontos, hogy hány kar van, a lényeg az új struktúra bevezetésének elindítása már ebben az évben, amihez szükséges az adminisztratív feltételek megléte. Javaslatunk szerint úgy kell megoldani a „tűk-tojás problémát”, hogy a mostani dékánokat április 1-ig mentseik fel tisztségüktől, azután választanak meg egy ügyvezető dékánt, aki egy évig a saját karát megszervezi, s létrejötté után ők választják meg az igazi dékánt.

A „karok saját felszámolása útjára lépnek” — válaszolt a rektor. Lassúbb folyamatot képzelnek el, de mindenesetre a „bürokráciát” úgy kell megoldani, hogy ne jelentsen létszámnövekedést, s ne legyen minőségi romlás sem. Igéretet kapott a HT arra, hogy a konzultációs szakaszban kikérjük a hallgatói képviselőlet véleményét az új SZMSZ kidolgozásában.

Ezután az ET egyhangúlag elfogadta a szervezetátalakítási koncepciót az elhangzott kiegészítésekkel együtt.

Második napirendi pont: el-sősők. Zalai Ernő bevezetése után Makay László (ÉV-vezetőség) szólalt fel. A Közgazdászban leközölt cikke nem foglalkozott adatok értékelésével. Erre kívánt kitérni hozzászólásában: Az átlagok nem olyan rosszak, de a választható tantárgyaknál sokkal magasabbak az eredmények, mint a matek, számtek, mikroökonomiánál. Mivel sok volt a tananyag, és az előadásokon sem győzték leadni, javasolták, hogy például

matematikából az óraszámot emeljék.

Szerintük a középiskolából hozott nyelvi tudás itt az egyetemen elegendő, erre valamilyen megoldást kellene találni a Nyelvi Intézettel együtt. Felvetették, hogy ne számítson bele az első félévi nyelvi jegy az átlagba, mert véleményük szerint az osztályozás szubjektív volt. (Mikor nem...?) A könyvhiány és az információáramlás kifulladás miatt alapvetően kell változtatni az egész szervezésben.

Bara Zoltán a pg tanszék-től Makay felvetését helytálló-nak találta. Tarthatatlan a 70 fős szeminárium, de a tanszék súlyos tanárproblémákkal küszködik. Hibák merültek fel az írott tananyagban is, — jelentős tananyagváltás ellenére még a „mikroökonomia hazai oktatása gyermekcipőben jár”.

A Nyelvi Intézet belátta, hogy szükség van alapozásra, ezért a kezdeti hiányos tudás miatt az új elképzeléseket nem tudta teljesen megvalósítani. Zalai Ernő ígéretet tett arra, hogy az elhangzott észrevételeket megfontolják és az áprilisi ET-n konkrét javaslati csomagot hoznak a szükséges változtatásokról.

A—ka

Köszöntő

KEDVES LÁNYOK, ASSZONYOK!

Megint eljött ez a nap, amikor külön köszönhetjük önöket. Csak azt kívánom, legyen erejük, kitartásuk, elég derűs optimizmusuk és jó egészségük ahhoz, hogy a mostani nehéz helyzetben mindannyiunknak elviselhetőbb legyen az élete, és kívánom, hogy a holnap mindannyiunknak olyan legyen, amelyet szeretnének.

Az FDSZ szakszervezeti bizottsága nevében:
Dr. Szigeti Endre

Tavasza a parton

Mint füstifecskek hosszú drótokon
Ülnek az asszonyok lágyan
Himbálva lankás testük a fényben
S méla mosollyal szájuk szegletén
Köszöntik híven az arra menőket.
Langy szél tús dús hajukba néha
S egy-egy eltévedt hajszál
Mint vad lobogó hirdeti vigan:
itt a Tavasz.

Karcsú bokájuk játéka a Napnak
S a hűnyt szemű fények
Tétován kúsznak a mennyei tájon
A tárt karú vágyak csókja felé.

Megállok némán — ez hát az Élet
Szívemben szerelmek ős tüze ég
Asszonyok szépek! feledjünk mindent
Szeretni kell csak — ez éppen elég.

Bognár Károly

Engedmények — minek?

Az első félévi matekszeminarium-vezetőm év eleji szavai jutottak eszembe, amikor a legutóbbi Közgáz-dásban olvastam a „Túl nagy a tanulópénz” című írásban, hogy az ÉV jelentős eredményeket ért el.

A diákok ún. vezetői úgy próbálnak majd elérni bizonyos népszerűséget, hogy a „Csökkentsék a tananyagot!” és a „Vigyék lejjebb a jegyek ponthatárait!” jelszavakat írják zászlajukra. S a plebs körében népszerűek is lesznek — mondta a tanárom. Meglátásom szerint, hogy régóta tanít az egyetemen, igazra lett. Ugyanis az ÉV által elért „eredmények”: egyetemi ágra való kerüléshez szükséges emelt szintű átlag 3,2 lett, s a matek kettes határát negyven pontra csökkentették.

Allítólag Magyarország részt akar venni a világgiazi versenyben, ehhez pedig megfelelően képzett szakemberekre van szükség, akik kiállják az összehasonlítást a nyugati és keleti (japánokra gondolok) társaikkal. Ehhez pedig egyre magasabb szintű képzés szükséges. S ha ezt a szintet lejjebb szállítják, akkor az anynyira óhajtott felzárkózás elérése is nehezebb lesz. Nem beszélve arról, hogy ha az

egyetemi diploma „konvertibilissá” való tételét is el szeretnénk érni, akkor éppenséggel a másik irányba kellene a szinteket változtatni. Egy példával élve: Ha van két magasugró csapat, az egyiket 190 cm-re „edzik be”, a másikat 200-ra, akkor az utóbbi valószínűleg hamarabb és könnyebben fogja a 205-öt.

Egy másik megjegyzés a cikkben közöltekhez: nem tudom, miért lepődtek meg, hogy kb. harmincan mentek ÉV-t választani. Ha délután hatkor tartják a választást a Ráday kollégiumban, akkor különösebb jóstehetség nélkül is előre látható volna, hogy nem sokan fognak megjelenni.

Gyöngyösi Szabolcs

Nyilvános pb-ülés lesz

Téma: a politikai rendszer reformja

Nyilvános pártbizottsági ülés lesz március 13-án délután fél kettőkor a tanácsteremben. Napirenden szerepel a „Tézisek az egyetemi pártalapszervezetek feladatairól” című téma, melynek előadója: Solt Katalin és Varsányiné Szabó

Rendőrségi vizsgálat a KDC ellen

Csak egy hétvégi klub működhet az egyetemen (?)

Kettő helyett csak egy hétvégi klubrendezvényt engedélyez az egyetem vezetése a legutóbbi vezetői ülésen hozott döntése értelmében. Az állásfoglalás alapjául Bozay László főmérnök jelentése szolgált, amely többek között a következő megállapításokat tartalmazza:

„A klubok térítése meg sem közelíti azt az összeget, amelyet fűtésre, világításra, szellőzésre fordítunk egy-egy rendezvény alatt! A közvetlen költségek mellett nincs fedezet a rongálások, a természetes elhasználódás helyreállítására.”

A feljegyzés szerint a jellemző problémák a falak öszszesiproszkolásától a rongálásoktól, a minden alkalommal előforduló verekedések miatti rendőri beavatkozásokig terjednek.

A Közgáz Diák Centrum és a Dunaparty Klub vezetői nem vettek részt a vezetői ülésen. Utólag feltett kérdéseinkre a következőket mondták:

KDC: a klubok ellen felhozott vádak túlzottak, a konkrét példaként ismertetett esetek egyike sem a KDC-ben fordult elő.

Dunaparty Klub: A renddel kapcsolatban annyit: tény, hogy voltak az utóbbi időben kisebb problémák mindkét klubban. Ennek oka, hogy mindegyikünk olyan népszerűvé vált, hogy teltházakkal működik. Ennek tudatában részünkről folyamatban vannak a lépések a nagyobb tömeg szűrésére: tagsági, a rendezők számának növelése stb. A betörések legfőbb oka az épület felállványozása — ezeket nem lehet a klubok számlájára írni. A falak összekoszolása az, aminek főként a klubok az okai — a tervezésnél lehetett volna erre a gondra számítani, ez csak nagyobb odafigyelés kérdése lett volna. Úgy véljük, az épületet, mint egyetemi hallgatók intézményét rendeltetésszerűen használjuk.

Védelmek a két klub létét

A vezetői értekezlet úgy döntött, hogy az épület állagának megővése érdekében a tavaszi szünetből kezdve csak egy hétvégi rendezvényt engedélyez a főépület aulájában, előadóiban. A két klub egyeztessen, hogy miként osztoznak meg ezen a lehetőségen. Ha ez nem sikerül, akkor külön bizottság tesz javaslatot a probléma megoldására.

A közművelődési bizottság ülésén három nappal később az érintett két szervezet képviselői mind egyikük vagy másikuk megszűnését, mind a felváltva való működés lehetőségét elfogadhatatlannak minősítették. Ez volt az álláspontja a testület hozzászóló tagjainak is. A bizottság nehezményezte, hogy az ügyvel kapcsolatban eddig semmilyen hivatalos értesítést, tájékoztatást nem kapott, és hogy az eddigi döntések a háta mögött születtek. A testület álláspontja tovább is az, hogy ebben az ügyben, amely a közművelődés bevételi forrásait érinti, végleges megoldást nem lehet találni a bizottság kizárásával. A hivatalos megkeresésre a bizottság kész kialakítani hivatalos álláspontját. Tagjai addig is, nem testületi álláspontként, de határozottan védelmezik mindkét klub létét. Így a rektor által életre hívott bizottság előtt is, melynek tagjai: Kupcsik József rektorhelyettes, Monek Lászlóné, gazdasági főigazgató, Kovácsné Audikovszky Irén, a közművelődési titkárság vezetője és a hallgatói tagozat képviselője.

Üzérkedés alapos gyanúja

A vezetői ülés napirendre került az is, hogy rendőri vizsgálat folyik Kelemen Zoltán, a Közgáz Diák Centrum vezetője ellen üzérkedés alapos gyanúja miatt. Amikor a IX. Kerületi Rendőrkapitányság értesítette erről a rektort, felmerült, hogy fel kell-e függeszteni állásából a klubvezetőt, illetve a KDC működését? Ezt a lehetőséget a vezetői értekezleten végül is elvetették. (Megjegyzendő, hogy sok szempontból problematikus lett volna ezzel ellentétes döntést hozni: Munkajogi szempontból nem világos, hogy egy egyetemi dolgozó (Kelemen Zoltán egyetemi alkalmazotti) felfüggesztésének mik a feltételei; anyagi oldalról súlyos veszteséget jelentett volna a lekötött szerződések felbontása, ami miatt elmaradtak volna a KDC befizetései a közművelődés számlájára — a KDC eddig 384 ezer forinttal támogatta a közművelődést, így tevékenysége létkérdés szinte valamennyi egyetemünkön működő közművelődési tevékenységcentrum számára; és végül állampolgári jogi szempontból az azonnali felfüggesztés minden bizonnyal elentmondott volna az ártatlan-

A Kereskedelmi Felügyelőség fent említett ellenőrzése során azt is megállapította, hogy a büfénk üzemeltetésével kapcsolatban csak egy ún. alkalmi italmérsi engedéllyel rendelkezünk, s ennek birtokában végzünk komplett büfétevékenységet. Szabálytalanon minősítették a tanács illetékesének azt az eljárását, hogy az „alkalmi” szeszesital-árúsítási engedélyt részünkre a KDC működésének egész felévére, tehát minden péntekre megadta, itt is hangsúlyozva azt, hogy természetesen mi ebben vétenek vagyunk. Ugyancsak szabálytalanok találták azt, hogy a büfénkben értékesített árukat kiskereskedelemből szerezzük be, s azt felárral értékesítjük, s ezzel megvalósítjuk az indokolatlan közbenő kereskedelmet, amellyel veszélyeztetjük a lakossági áruellátást, ráadásul a fenti tevékenység üzérkedésre és ádrágításra alkalmas. A Felügyelőség a helyszínen lefoglalta a büfénk 1988. február-september közötti tevékenységével kapcsolatos összes számlát és elszámolást, további vizsgálat céljából.

ság vélelmezése tételének, lévén, hogy semmiféle ítélet nincs az ügyben.)

Tilos, ami másutt szabad?

Kelemen Zoltán arra kéri, mondja el milyen vizsgálatról van szó.

— 1988. szeptember 23-án a Fővárosi Tanács Kereskedelmi és Piaci Felügyelősége ellenőrzést tartott egy „lakossági bejelentés” alapján a Diák-Centrum rendezvényén. A bejelentés arra hívta fel a felügyelőség figyelmét, hogy a KDC-ben „tiltott szerencsajáték” folyik. Az ellenőrzés során a felügyelőség megállapította, hogy a tárgynyereményes rulett-játék üzemeltetésére beszerzett engedélynként jogtalanul adta ki a IX. Kerületi Tanács Művelődési Osztályának egyik illetékes, mivel ilyen engedélyt csak az Ipari-Kereskedelmi Osztály adhat ki. Ezért az általunk érvényesnek hitt engedélyt a helyszínen bevonták és a rulett- és egerderby-játékok működtetését a továbbiakban megtiltották, legálábbis a szabályosan kiadott engedély beszerzéséig. Azt azonban a helyszínen felvett jegyzőkönyvben is rögzítették, hogy mi jóhiszeműen jártunk el. Azóta az előírt módon megkérve nyújtuk a szóban forgó engedélyt, melynek kiadását a tanács ipari-kereskedelmi osztálya megtagadta, annak ellenére, hogy a játékszabályok csak tárgynyereményekre lennének beválthatók a játékszabályok szerint, és annak ellenére, hogy a szóban forgó játékot azóta is üzemelteti jó néhány klub ugyanilyen szabályokkal. Mindenesetre mi azóta sem üzemeltetjük sem a rulettet, sem az egerfuttatást, így két közkedvelt, véleményünk szerint ártatlanul játékkal lett szegényebb a klub programja. (A közönség pedig nem érti, hogy a KDC-ben miért tilos az, ami másutt szabad?)

A Kereskedelmi Felügyelőség fent említett ellenőrzése során azt is megállapította, hogy a büfénk üzemeltetésével kapcsolatban csak egy ún. alkalmi italmérsi engedéllyel rendelkezünk, s ennek birtokában végzünk komplett büfétevékenységet. Szabálytalanon minősítették a tanács illetékesének azt az eljárását, hogy az „alkalmi” szeszesital-árúsítási engedélyt részünkre a KDC működésének egész felévére, tehát minden péntekre megadta, itt is hangsúlyozva azt, hogy természetesen mi ebben vétenek vagyunk. Ugyancsak szabálytalanok találták azt, hogy a büfénkben értékesített árukat kiskereskedelemből szerezzük be, s azt felárral értékesítjük, s ezzel megvalósítjuk az indokolatlan közbenő kereskedelmet, amellyel veszélyeztetjük a lakossági áruellátást, ráadásul a fenti tevékenység üzérkedésre és ádrágításra alkalmas. A Felügyelőség a helyszínen lefoglalta a büfénk 1988. február-september közötti tevékenységével kapcsolatos összes számlát és elszámolást, további vizsgálat céljából.

Beck Tamás válasza

A vizsgálat megindulásakor azonnal felvettük a kapcsolatot Beck Tamás kereskedelmi miniszterrel, és telefonon keresztül elmondtuk neki, hogy a büfét ugyanígy üzemelteti az összes fővárosi egyetemi klub, de húsz évre visszavehető ez a gyakorlat a kollégiumi büfék, vagy pl. olyan egyedi rendezvények esetében is, mint amilyenek a gólyabálok, szakestek, ballagóbálok stb. Ó arra kért bennünket, hogy írjuk le ezeket a problémákat egy levélben, és ígéretet tett arra, hogy a minisztérium megnyugtató megoldást próbál találni az ügyben. Miután én eleget tettem kérésének, és részletesen leírtam, hogyan üzemeltetjük a büfénket a rendezvényeinken, 2-3 héten belül kézhez kaptunk egy olyan állásfoglalást a Kereskedelmi Minisztériumból, mely szerint az általunk végzett tevékenység alkalmoszerű, nem rendszeresen végzett büfé-üzemeltetésnek minősül, és mint ilyen, nem szükséges hozzá semmiféle, kereskedel-

mi tevékenység végzésére feljogosító engedély. Itt kell megemlítenem, hogy a Kereskedelmi Felügyelőség ellenőrzése és ezen minisztériumi állásfoglalás kézhezvételéig közötti időszakban a KDC mintegy 6-7 rendezvényén kénytelenek voltunk a büfénkben értékesített árukat közért-árukon, haszonkulcs nélkül árusítani, mivel a Felügyelőség illetékes szerint ez nem szabálytalan.

A Kereskedelmi Minisztérium állásfoglalásának kézhezvételét követően azonnal visszavontuk az eredetileg — és egyébként a többi egyetemi klubban is hasonló szinten — alkalmazott árakra, s azóta is ezeken az árakon árusítunk, abban a biztos tudatban, hogy az állásfoglalás ezt egyértelműen lehetővé teszi.

Megindult a nyomozás

Az állásfoglalás a szeszesital-árúsítás tekintetében is egyértelmű: bár a kerületi tanács illetékes hibázott, amikor a KDC részére egészen 1988. december 31-ig érvényes italmérsi engedélyt adott ki, de ez a „jogsértő” módon kiadott engedély sem vonható vissza a lejáratá előtt, mivel ez a KDC részéről jóhiszeműen szerzett joggyakorlásnak minősül. Az engedély azóta lejárt, és a IX. Ker. Tanács Ipari-Kereskedelmi Osztálya most már egyedileg, alkalmanként sem adja azt ki részünkre, így 1989. január 1-je óta a Közgáz Diák Centrumban nem árusítunk szeszesitalt (amit a közönség ismét csak nem ért, de mindenesetre megoldja a problémát igen nagy mennyiségű tömény szeszesital becsmpészésével, amivel szemben mi teljesen tehetetlenek vagyunk...). Már idén januárban értesültünk arról, hogy az általunk a Kereskedelmi Minisztériumtól beszerzett állásfoglalást figyelmen kívül hagyva a Kereskedelmi Felügyelőség fenn tartja azt az álláspontját, hogy a mi tevékenységünk kimerítette az üzérkedés büntetőjogi fogalmát, s ezért feljelentést tett a Gazdasági Rendészetnél a klub ellen. A Gazdasági Rendészet pedig — lévén az ilyen esetben hivatali kötelessége — nyomozást indított az ügyben, mégpedig úgy, hogy gyanúsítottként engem és Fekete György büfévezetőt neveztek meg, mint a Diák Centrum büfétevékenységéért felelős személyeket. Szó sincs tehát arról, hogy személy szerint én, vagy akár bárki más közvetlenül bűncselekményt követett volna el, viszont ha a klub eljárását esetleg valami különleges rosszindulattal mégis jogsértőnek bélyegzik, nekünk kell ezért vállalni a felelősséget, ami jó lesz arra, hogy az ember kedvét egy életre elvegye a klubszervezéstől. Mindenesetre a Gazdasági Rendészeten jegyzőkönyvbe vették, hogy az általunk kimutatott „jogtalanul szerzett” mintegy 150 000 forintnyi büféhaszon nem a klubvezetés saját zsebébe vándorolt, hanem szabályosan el lettek könyvelve a klub bevételei közé ezek az összegek, és a klub saját költségeinek fedezésén túl a fennmaradó részt mindig átutaltuk az egyetemi közművelődés támogatására.

Mivel ezáltal megállapítást nyert a cselekmény csekély társadalmi veszélyessége, és a Gazdasági Rendészet nem is tartotta olyan horderejűnek az egész ügyet, amivel érdemes lenne nekik foglalkozniuk, az egész további vizsgálatot átadták a IX. Kerületi Rendőrfőkapitányság hatáskörébe.

A kerületi kapitányság jelenleg is folytatja az ügyben a meghallgatásokat, és igyekszik a legpárabb részletek kideríteni az ügy minden pro és kontra körülményét. Ennek kapcsán csatlóztak a nyomozati anyagokhoz mindazokat a hivatalos papírokat (állásfoglalások, engedélyk stb.), amelyek meggyőződésünk szerint a vizsgálat lezárásakor egyértelműen bizonyítani fogják véltelenségünket.

K. S.

Ul: Az ad hoc bizottság március 1-i ülésén igen nyomós érvek merültek fel arról, hogy májusig mind a két klub működhesen. Ezt óhajtjuk az ülésről készülő emlékeztetőben is.

Pénz — klubok — Kispolgár

A közművelődési bizottság március 2-i ülésén ismét volt pénzosztás. A KDC 300 ezer és a Dunaparty Klub 60 ezer forintot átutalásának köszönhetően 396 ezer 500 forintot lehetett elosztani. Ebből a tancs-kar és az énekkar 20-20 ezret, a fotóklub 20 ezret, a Ráday dixie-klub 25 ezret, az SG 24 ezret, a Széchenyi szakkollégium 30 ezret, az amatőr filmstúdió 40 ezret, az interklub francia, illetve német szekciójára 10-10 ezret, a Rajk-kollégium 10 ezret, a Társadalomtudományi klub 15 ezret, a TEK 32,5 ezret, a Kinizsi Kollégium 10 ezret, a dzsesszklub 40 ezret, a közművelődési titkárság 25 ezret, az elsős évfolyamvezetőség 30 ezret kap. A bizottság úgy döntött, hogy

összesen alaposabb, pontosabban körvonalazott pályázatot ír ki, aminek szempontjait a titkárság dolgozza ki. Ígéret született arra is, hogy a megítélt pénzek kifizetését gondosabban ütemezik, mert az eddigi szisztéma szerint volt olyan csoport, amelyik nem jutott hozzá időben a pénzéhez.

Hosszasan foglalkozott a bizottság a KDC és a Dunaparty Klub körüli helyzettel, s igen nehezményezte a testület, hogy eddig megkérdőjezése nélkül zajlottak a tárgyalások. A témával Csak egy hétvégi klub lehet az egyetemen? című cikkünk részletesen foglalkozik.

Az idei KEN — ha lesz — valószínűleg április 17—22 között várható. A közművelődési titkárság koordinálja a szervezést, az ötleteket, illetve koordinálná őket, ha lennének.

A Kispolgár, az egyetem tervezett biedermeier lapja ismét terítékre került. A szövetség pénzt is szerzett a lapra, most már csak a bizottság elvi támogatására volna szükség a kiadásához. Szuhay Miklós azt fejtegette, hogy nem eléggé közgazdasági szerzőgárda, kifogásolta a lap nevét is s azt javasolta, hogy erkölcsi támogatást is csak úgy lehet és új laptervező adja a testület.

(M. G.)

Ismerjék el a felsőoktatást, mint kulcságazatot

A BME dísztermében 1989. február 25-én 189 küldött részvételével a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete megtartotta a 2. küldöttértekezletét, amelynek dönteni kellett a tagság által megtárgyalt és a javaslatok alapján átdolgozott programról és a szervezeti és működési szabályzatról.

E napirendek előtt dr. Kiss Papp László bejelentette, hogy három új felsőoktatási intézmény csatlakozott az FDSZ-hez.

Az elnök beszámolójában rámutatott arra, hogy az FDSZ része kíván lenni annak a progresszív folyamatnak, amely lehetővé teszi a jelenlegi létságból való kilábalást. Leszögezte, szükséges, hogy a kormány vegye igénybe azt a szellemi értéket, amit a felsőoktatás képvisel, de ismerje is el a felsőoktatást, mint kulcságazatot. Részt kívánunk venni a felsőoktatási reform kidolgozásában, amelynek kapcsolódni kell az 1992 utáni nyugat-európai egységes oktatáspolitikai koncepcióhoz is.

Beszélt arról, hogy az életkörülmények rohamos romlása miatt különösen a létminimum határán vagy alatt élő tagok érdekvédelmét kell erősíteni. Bírálta a kormányt az az eljárási gyakorlatért, hogy a bértárgyalásokon elzárkózik a béremelés szánt összegek elosztásától és így a szakszervezetek kénytelenek egymással csatázni az érdekvédelemért folytatásban.

A beszámoló után a programtervezet vitájára került sor. A vitás részéről külön szavazással döntöttek a küldöttek. Ezek között a két legfontosabb kérdéskör a 40%-os béremelés követelésének ügye, valamint a SZOT-hoz való tartozás vagy függetlenség problematikája volt. Olyan döntés született, hogy 40%-os béremelés követelése maradjon benne a programban, mert e követelés teljesítésével a kormány bizonyíthatja nemcsak az értelmiségi létforma elismerését, hanem a felsőoktatás hűzóágazatként való kezelését is.

Az országos szakszervezeti mozgalommal kapcsolatban a küldöttek többsége (116 fő) elfogadta a programban leírtakat, miszerint az „FDSZ-része kíván lenni az alapelveivel összhangban levő országos szakszervezeti mozgalomnak és részt kíván venni annak kialakításában.”

A küldöttértekezlet a programot a módosításokkal (5 tartózkodással) elfogadta.

Az SZMSZ megvitatása során a leghevesebb felszólalásokat az váltotta ki, hogy lehet-e az FDSZ tisztségviselője bármelyik párt tagja. Végül e kérdésben úgy foglalt állást az értekezlet (170 fő), hogy a rátermettség és a munka minősége a meghatározó a tisztségviselő megválasztásakor, nem a párttagság.

Az SZMSZ-t kisebb módosításokkal (1 nem, 3 tartózkodás) a küldöttértekezlet elfogadta.

A plenáris ülésen a küldöttértekezlet tagjaiból választotta. A bizalmat ismét dr. Kiss Papp László (elnök) és dr. Szigeti Endre (alelnök) kapta meg. A közgazdasági felsőoktatást az intézőbizottságban a választást követően Bíró Tibor (Pénzügyi és Számviteli Főiskola) képviseli.

Az értekezleten — napirenden kívül — négy fontos téma vetődött fel. A személyi jövedelemadó rendszer bírálata, a sztrájk törvénytervezet és a Munka törvénykönyve módosításáról szóló törvénytervezet parlamenti tárgyalásának elhalasztása, valamint a viláki-állítást megrendezésének ügye. A küldöttek felhatalmazták az IB-t, hogy az 1989. február 16-i országos választmányi állásfoglalást megerősítve, fogalmazzon újabb tiltakozást a törvénytervezet napirendre tüzése ellen és hozza azt nyilvánosságra. A viláki-állítást megrendezésével kapcsolatban a tagság véleményének megkérdezése mellett döntöttek.

Alföldiné Dán Gabriella

Már nem fáj,

de azért engedtessek meg még annyi lezárásképpen, hogy leszögezzem: alapvetően és első szándékom szerint az irástudók és irásközvetítők felelőségeről akartam szólni. Ezért a tisztes szándék helyett a produktumra, no meg az összes előzményre és körülményre reagáltam többek felzisszenését kiváltó viszontglosszámban. Indulatos reakcióim óhatatlanul személyes és egyéb színezetet kaptak, s ez sokak számára elfedte az alapvető tényeket. Azt, nevezetesen, hogy

— az ET-ről az ominózus „beszámoló” volt az egyetlen híradás a lapban;

— a nevezett glossza alapvető tényeket félreértelmezett és ET-beli viselkedésem enyhén szólva kedvezőtlen színben tüntette fel (aki nem hiszi, kérem, járjon utána);

— ennek ellenére a szerkesztőség nem adott lehetőséget arra, hogy előzetesen lássam, pontosabban arra, hogy rögtön, még azon számban reflektáljak rá.

Igy a Csontos-féle kabátlopás gyanúját vállalva, utólag, s a

„kihívó” által választott fegyverrel röpítőztem. Persze elszenvedem hallgathattam volna is. Nem természetem azonban csendben maradni, ha valami olyasmi nem tetszik, ami közérdeket is sért. Nevezetesen az a fajta magatartás, amely széles körben megfigyelhető a magyar sajtóban és a Közgazdászban is: „felülről jövő” kezdeményezésekről csak rosszat vagy semmit.

Mindezen körülményeket csak részben ismerő-külső szemlélő teljes joggal vélhetné úgy, hogy túlreagáltam a dolgot, szűnyogra löttem ágyúval. De hát mit csináljak? Rossz időben, rossz helyen csipett meg.

Ezzel, kedves Szerkesztőség a magam részéről a számlákat egyenlítették látom, csak azt sajnálom, hogy ez a hitem szerint családon belüli perpatvar olyan hangosra sikerült, hogy lármájára felverte a szomszédban alvókat. Szívélyes üdvözléssel:

„A hosszútávú mór”
jelige képviselője

U. I.: Kedves Zebu! Ezúttal minden írónia nélkül öszintén gratulálok szellemes és helyenként találó helyzet- és pszichoanalíziséhez. Ahogy az öreg mór mondani szokta: „Ez van, de ezt nem kell szeretni!” A jeligt egyébként önmegszámláló, biztos vagyok benne, hogy pillanatok alatt megfejt, kit és mit takar. S ha már itt tartunk, ahogy a művelt mór mondja: „No one is a prophet in his own country”. Különben ez utóbbit illetően a nem mór Jónással érzek együtt, aki köztudottan (lásd például Babits) rühellte. Közébb áll azonban szívemmel a könyvtárban elmélkedő magyar Vörösmarty. Na jó, ennyi elég, talán már sok is. Viszlát!

Zalai Ernő
rektorhelyettes

Új ifjúságpolitikai felelős

az utóbbi időben az ifjúsági közéletben többen is jelezték, hogy az ifjúságnak és az egyetemvezetésnek a kapcsolata nincs igazán rendezve, főként azóta, mióta a KISZ saját döntése alapján 1986-87 óta nem nagyon foglalkozik egyetempolitikával, inkább a baloldali ifjúság megszervezését tűzte célul. Akkor mi azt gondoltuk, hogy a HT azt fogja tudni vállalni ezeket a feladatokat. Ez részben meg is történt, részben viszont a helyzetéből adódóan nem kerülhetett rá sor. De neheztelték a helyzetet a párt szerepfelfogásának a változása is ezen a téren. Végül is Csáki Csaba, egyetemünk rektora hangsúlyozta, hogy hosszabb távon is rendezni szeretné a helyzetet, például egy rektorhelyettes kinevezésével és adminisztrációjának megteremtésével. Szerencsés véletlen volt, hogy éppen most végeztem, tehát ami az adminisztrációs ügyintézés illeti, azt rajtam keresztül most ki lehet próbálni.

— Mit szeretnél konkrétan csinálni, mint ifjúsági felelős?

— Körülbelül négy területtel kell foglalkoznom. A szívesemhez legközelebb áll a Hallgatói Tudományos Tanács, illetve a KÖZ-GAZDA Alapítvány, és a TDK szervezésében való részvétel. Ez a feladatkör kicsit hasonló a köznevelődési titkárság tevékenységéhez. A hallgatói tudományos munkák során adódó ügyeket személy szerint én és egy titkárnő fogjuk intézni. De feladatom lesz a hallgatói tagozatoknak a segítése is. Ez alatt értem az egyetemvezetés és a hallgatók közötti információkövetítést, valamint olyan írásos anyagok elkészítését, amelyek a hallgatókat érintik. A HT munkáját megfelelő tényanyagokkal kell alátámasztanom, ami azonban semmi esetre sem jelenti a HT munkájának irányítását. Feladatom lesz az ifjúsági koordinációs testület létrejöttéve annak információs anyagokkal való ellátása, ifjúságpolitikai tapasztalatok átadása, sőt hasonló jellegű kiadványok, írásszerkesztése, és nem utolsósorban az ifjúsági parlament előkészítése. Jelen pillanatban az egyik legsürgősebb feladatom, hogy alternatívákat dolgozzak ki az ifjúsági pénzügyek kezelésére. Ez azért

válk rendkívül sürgőssé, miután a KISZ megszűnik és az ifjúsági pénzügyek egyelőre nem tudni hová kerülnek. De konkrét megbízások is tartoznak a feladatkörhöz, ilyen például, hogy részt kell vennem az egyetem szervezeti és működési szabályzatának átdolgozásában.

— Szívesen maradsz az egyetemen?

— Igen. Hosszabb távon persze nem tudom, az sok mindentől függ. De ha meghosszabbítják decemberből a szerződésemet, akkor két-két és fél évig feltétlenül szeretnék itt maradni. Annál tovább nem, mert ilyen feladatot szerintem nem szabad tovább csinálni.

— Kollégista vagy?

— Jelenleg igen, de ösztönlakást fogok bérelni.

— Helyileg hol fogsz tartózkodni mint ifjúságpolitikai felelős?

— Most kapott a HT egy új irodát. En is oda költözöm. Ez valószínűleg az első emeleten a Sónáz utcai részen lesz. A költözködésig a HT-irodában tartózkodom.

— Munkakörödnél fogva közvetlen kapcsolatba kerülsz az öntevékeny csoportokkal, amelyek eddig sem voltak ismeretlenek számodra, gondolkodtál már arra a meggyőzésre, aki egyszerű, mint az AIESEC vezetője azt mondta rólad, hogy borzasztóan szegyeilli magát, hogy az AIESEC szinte az egyetlen szervezet az egyetemen, amiben nem tevékenykedsz. Tényleg, az instruktorságtól kezdve nagyon sok mindent végigjártál. Melyek voltak a legjelentősebbek?

— Amit a négy legjelentősebbnek tartok, az a KISZ-bizottsági tagságom volt 1985-87-ig és a HT-tagság. Jelenleg tartom, hogy a '86-os KEN főszervezője voltam, hogy részt vettem a Társadalomtudományi Klub és a Széchenyi Szakkollégium megalapításában, ez utóbbinak ma is tagja vagyok. Valamennyi meghatározó közéleti tevékenységemet. De még sorolhatnám, hogy mi mindenben vettem részt az instruktorságtól kezdve a Körösön keresztül sok-sok mindenben.

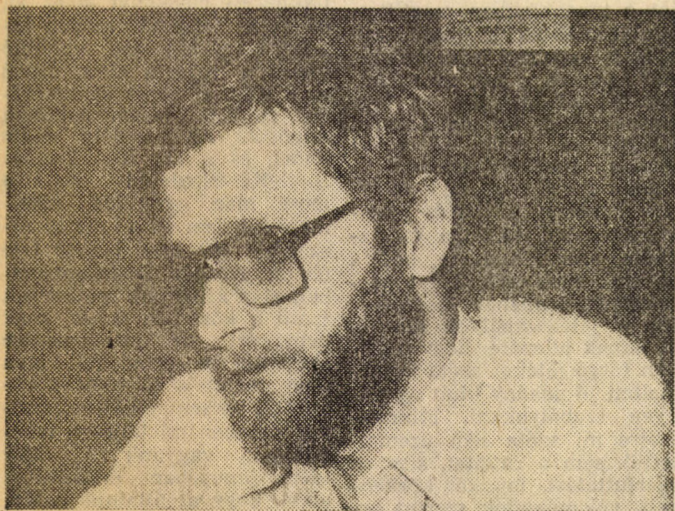
— Vitális ember vagy. A magadfajtaról szokták mondani, hogy két végén egeti a gyertyát.

Személyi kérdések

A kereskedelmi kar tanácsa február 28-án tartotta legutóbbi ülését. A jelenlévők először személyi kérdésekben döntöttek. A kari tanács tagja Tóth Tamás (külsős). — 20 igen, 1 nem — egyetem tanári; **Kulcsár Dezső** (gazd. földrajz t.) — 19 igen, 3 nem — **Papp Zoltánné** (orosz t.) — 17 igen, 2 nem, 3 tartózkodás — és **Pusztainé Orosz Magdolna** (német t.) —

20 igen, 2 tartózkodás — egyetemi docensi kinevezését. Ezután **Sipos Zoltán** dékánhelyettes röviden kifejtette néhány gondolatát az aruforgalmi és külgazdasági kiegészítő szak szakminisztériumi tematikájával kapcsolatos írásos anyagról. Végül **Huszár Ernő** dékán foglalta össze a legutóbbi egyetemi tanácson illetve vezetőségi ülésen elhangzottakat.

H. E.

Féléves megszokás után újra ifjúságpolitikai felelőse van az egyetemnek. B. Kiss Tamást — aki 1987-88 fordulóján néhány hónapig töltötte be elsőnek ezt a feladatkört, — most Lenger Csaba követte.

De ki is Lenger Csaba? Azt hiszem, a hallgatók körében sokan ismerik éppen ifjúsági tevékenysége folytán.

— Úgy tudom, a mai napon, március elsejével neveztek ki ifjúsági felelősnek.

— Igen. Ifjúságpolitikai felelősnek, azonban még pontosan nem rögzítették a nevét. De nem is a név, hanem a feladatkör a fontosabb.

— Úgy tudom, éppen most fejezted be az egyetemet.

— Tervgazdasági szakon végeztem, és nyárra tervezem a diplomavédést.

— Ez a munkakör volt az elképzelésed?

— Miután 4-5 éven keresztül részt vettem az ifjúsági közéletben azt hiszem, hogy kezdő munkahelynek — nem nyugdíjas állásnak — számomra megfelel, sőt kifejezetten boldogít tesz.

— Ki kért fel erre a munkakörre?

— Nem pályáztam útján történt. A megbízás egyelőre decemberig csak szerződéses viszony, utána majd meglátjuk, hogy mennyire van erre a munkakörre szükség és mennyire fogok én megfelelni. Úgy kaptam meg az állást, hogy

A választásokról és az orvosi rendelésről

A vezetői ülésen február 27-én Csáki Csaba rektor tájékoztatást adott arról, hogy rendőri vizsgálat indult a KDC vezetője **Kelemen Zoltán** és **Fekete György**, a KDC büfévezetője ellen. (Részletes tájékoztatást ad az ügyről a „Rendőrségi vizsgálat a KDC ellen” című cikkünk a 3. oldalon.) Ezt követően a szervezeti átalakítással kapcsolatos megbeszélések kerültek napirendre. Szó volt a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának szükségességéről, amelynek megfelelően alá kell támasztani az egyetemi és kari tanács tagválasztásokat. Elfogadta a vezető, hogy a hallgatók márciusban válassza meg képviselőit. Mandátumuk egy évre szól. Ezzel kapcsolatban figyelemztette a vezetést a HT képviselőit, hogy jó lenne tisztázni előre a megválasztás kritériumait, nehogy olyan vitatható helyzet álljon elő, mint legutóbb. A rektor javasolta, hogy a hallgatók a szimpatikusabb közvetlen választás irányába vigye tovább a képviselő megválasztását.

Az új összetételű E. T. és az átszervezett karok tanácsai július 1-jével kezdik meg működésüket.

Ezt követően a megbeszélés tárgya ismét az ifjúsági rész-

leg teremelésének ügye lett. A február 13-i vezetői ülésen, mint arról már hírt adtunk, nyolc helyiséget biztosítottak az ifjúsági részlegnek. (AIESEC, HT, KISZ, SG, HTT, Köznevelődési Titkárság, KDC), azzal a céllal, hogy maguk között megegyezéssel osszák szét. A nyolc helyiséget azonban 11 helyiséget kértek a rektortól, különlevélükben a fiatalok. A kérés felletti vitát követően a döntés úgy szült, hogy az ifjúsági részleg nyolc helyiséget kap. A további igények végleges elbírálására nyáron kerül sor.

Dobrovits Iván rektorhelyettes a rekonstrukció jelenlegi állásáról elmondta, hogy ez évben 280 millió forint áll az építkezési rendelkezésére. 40 millió forintot fordítanak a Makarenko utcai épület átalakítására, és sor kerül idén a központi épület déli szárnyának felújítására. Az egyetem Sónáz utcai külső részének felújítását — a csarnok átépítésével való időbeni ütközés miatt — elhalasztották. Bejelentette továbbá, hogy a központi épület új újonnan felépült és felszerelt orvosi rendelőjében az első emeleten megkezdte működését az egyetem kinevezett főorvosa a közeli hetekben.

„Megkerült a marsallbot”

Nehéz elkerülni azt a gondolatot, hogy ezek a hónapok, évek, amelyeket éppen most élünk (át), nagyobb jelentőségűek, mint az utóbbi 40 év bármely időszak. Jelentőségét az adja meg, hogy a történelmünk azon ritka pillanatai közé tartozik, amikor új elágazáshoz ért. És ez még nem minden, mert ilyen elágazásokhoz nem is olyan nagyon ritkán érkezik egy ország. Az igazán ritka, ha ebben az elágazásban a társadalomban fellelhető érdekek hatást tudnak gyakorolni a további út megválasztásában.

Ma ez az ideálisnak tűnő állapot még nem is áll fenn, de egy meghatározhatatlan, képlekeny a fentihez közel álló állapot biztosan. Abban, hogy ez a képlekenység pozitív irányban szilárduljon meg, tenni lehet, és talán ezzel is jellemezhetem volna mostani helyzetünk jelentőségét.

Mit lehet tenni? Először is azt, hogy megpróbáljuk magunkban tisztázni, hogy mi is folyik körülöttünk, mik a tétjeik a mai „játékoknak”. Ugyanis, ha ezt nem tesszük meg, tartjuk magunkat ahhoz a „jó” hagyományunkhoz, hogy az artikulálatlan tömeg alkotórészét képezzük. Az utóbbi időkig minden ok megvolt rá, hogy így legyen az ember, mivel a valóság felismerése — azon túl, hogy aránytalanul sok energia-befektetést igényelt — csak a tehetetlenség nyomozható érzését ébreszthette fel.

Ezért alakult ki bennem az a vélemény, hogy a mai huszonéves korosztály ott hordja a marsallbotot a tarsolyában, ami fokozottabban érvényes az egyetemistákra, akik közül nagyobb valószínűséggel kerülnek ki olyan emberek, akik befolyásolhatják majd az ország sorsát.

Ez mindenképpen egy új jelenség. Talán a fényes szelek korszakában álltak ekkora lehetőségek a fiatalok előtt. A mai helyzet sem különbözik az akkortól. Remélhetőleg most nem azok előtt nyílnak meg a kapuk, akik egy illúzióba vetett hitüket bizonyítják, hanem azok előtt, akik az illúziókat figyelmen kívül hagyva a realitások és főleg a demokrácia talaján óhajtanak tevékenykedni. A fényes szeleket követő és a mostani előtti generációk számára egyáltalán nem volt lehetőség, hogy a nyugdíjkorhatárnál sokkal előbb pozícióba jusson.

A mai lehetőségek, az egyre szabadabb önszerveződési formák arra engednek következtetni, hogy van lehetőség az önkifejeződésre, az érdekek, nézetek artikulálására. Ennek a folyamatnak a minél gyorsabb lejárásának nagyon fontos lenne, hogy mindenki számára világossá tegye milyen lehetőségek állnak az ország előtt és ezek valamelyikéhez támogatólag csatlakozhasson.

Ma talán az a legnagyobb probléma, hogy a vélemények, nyilatkozatok sokasága nem formál meg egy-egy jól körül- és elhatárolható programot. De ezt a nehézséget nem szabadna elengedni álláspontra tekintni ahhoz, hogy ne tisztázzuk magunkban a mentségünket. Valószínűleg ugyanezzektől az energiáktól (közvélemény) várható, hogy olyan nyomást gyakoroljon a politika mai vezetőire, hogy a készülő alkotmány és a későbbi szabályozó törvények ne jelentsenek gátat a demokratizálódási folyamatban.

Ezek mellett a kérdések mellett foglalkozni kellene a gazdasági helyzet nem túl rózsás állapotának a témánkra gyakorolt hatásával, de azt hiszem a folyamat lényege inkább fordított, tehát a gazdasági élet a politikai helyzet függvényében alakul.

Békés Zoltán

1972: Az az év elég volt

„1972-ben tizenhét éves volt. Naiv és tiszta szándékú diákfiú. Március tizenötödikén úgy érezte, valamiképpen egyénileg is ki kell fejeznie összetartozását a nemzettel és múltjával. Nem tartotta elegendőnek, ha ott áll a tömegben, míg a hivatalos szervek képviselői elhelyezik koszorúikat. Nem volt ellenzéki — akkor ez a fogalom még ismeretlen is volt a magyar közéletben —, de a maga egyéni érzéseit is meg akarta szólaltatni. Néhány szál friss virágra bízta őket, és lerakta a szobor talapzatához — talán nem is azért, hogy szembeszögezze őket a hatalom koszorúival.

Egy évet kapott ezért. Mint fiatalok, Tökölön töltötte le. (...) A hetvenes évek elején nem ez a diák volt az egyetlen (...)

Beszélni akartam a harminckét éves technikussal, az 1972-ben tizenhét éves egykori diákkal. Tudni akartam, hogyan tekint ma vissza a tizenöt év előtt történetekre. Elzárkózott a beszélgetés elől, nem akart a nyilvánosság elé lépni még névtelenül sem. Nem akarta felhánytorgatni azt, amit mélyen magába temetett. Neki elég volt az az év...

(Egy elmaradt beszélgetés helyett, Demokrata 1987/2.)

1983: Engedékenységre várva

„1973 óta évről évre megismétlődő izgalom és szorongás előzi meg március 15-ét. A rendőrség hisztérikusan retteg, hogy megint „lesz valami”; a politikai vezetés 1973-ban is rosszallotta a kemény fellépést, de nyilván ugyanígy rosszallaná az engedékenységet is. A szülők aggódnak, hogy a gyerekek belekeverednek valamibe, hogy megverik őket, hogy elrontják továbbtanulási lehetőségeiket. A fiatalok és a kevésbé fiatalok pedig szorongva várják, hogy mégis „lesz valami”: március 15. az egyetlen nap, amelyen a hatóság kénytelen eltűnni a nemzeti érzés őszinte, hivatalosan nem szabályozott kifejeződéséért.

Vajon nem volna-e lehetséges, hogy a társadalom megszabaduljon ettől a kollektív és kölcsönös szorongástól? Hogy a nemzeti szabadság ünnepén ne őrizze rendőrgárda a szabadság költőjének szobrát? Nem volna-e lehetséges, hogy a rendőrség a gyülekezés alkalmán biztosította szabadságának szellemében engedélyt adjon március 15-én vagy bármikor máskor társadalmi kezdeményezésre létrejött csoportok békés felvonulására? Nem lehetne-e, hogy ezt is — és a

többi szabadságjog gyakorlását — pontos törvények szabályozzák, hogy a hatóság az engedélyt csak alapos írásbeli indoklással tagadhassa meg, amelyért szükség esetén bíróság előtt is felelnie kell? Ha léteznének ilyen törvények, a rendőrségnek valóban csak a rendre kellene ügyelnie, s politikai feladata csak akkor volna, ha a szabályozott felvonulást egyesek népek, fajok elleni izgatásra, intézmények, társadalmi csoportok, személyek elleni uszításra akarnák felhasználni.

A tisztelgés a Petőfi-szobornál, a Batthyány-mécsesnél vagy a Bem-szobornál, nemzeti dalaink — beleértve a Székely Himnuszt is — elnéklése azonban már ma sem lehet alkalom rendőri intézkedésre, hatósági eljárásra — főképp fiatalokkal, diákokkal szemben nem. Ehhez még pontosabb törvények sem kellenek. Csupán annyit engedékenység a hatóságok részéről március 15-i nemzeti ünnepünkkel szemben, amennyi a Fradi győzelméért lelkezőknek — nagyon helyesen — évek óta kijár.”

(Beszélő/7. 1983. március)

1984: A hatalom intő szava

A történet, melyet röviden felelevenítünk, szinte köznapinak számít e tájon, Európa keleti felén.

Öt évvel ezelőtt, 1984. március 15-én részt vettem a sponztán tüntetésen, amelyen az azóta már szokásos útvenetet (Petőfi-szobor, Kossuth tér, Batthyány-örökmécses) jártuk végig. Persze a tüntetésről nem hiányoztak a hatalom képviselői sem. Rendőrök és civil ruhás nyomozók próbálták akadályozni a menetet, csoportokat állítottak meg, igazoltattak, és (erre is volt példa) megkergettek egy fiút, akít csak a tömeg határozott védelme mentett meg attól, hogy el ne vigye a kék-fehér Zsiguli.

Miután a nagy erőkkel kivonult rendőri alakulatok megakadályozták, hogy a menet megközelíthesse a Batthyány-örökmécses, és félre nem érhető hangon és eszközökkel értesünkre adták, hogy jobb, ha nem rójuk le kegyeletünket ott, barátainkkal hazafelé vettük az irányt. A Lánchídon találkozunk két társunkkal, kik későn kelők lévén mindenről lemaradtak. Hangosan újságoltuk nekik a fejleményeket, nem gondolva arra, hogy még ez is bajba sodorhat bennünket. Pedig így lett.

Kis csoportunk feltűnt két kék ruhás, nyakkendősi úriembernek, akik közelünkbe érve felmutatták igazolványukat, és ott a hídon igazoltattak bennünket. Ketten csak itt vették észre, hogy milyen végzetes hibát követtünk el. Nem volt nálunk személyi. A többiek adatait precízen feljegyezték kis noteszukba, miniket kettőnknek pedig a legközelebb álló rendőrautóhoz kísérték, és bevitték az V. kerületi kapitányságra. Mindez kb. két óra tájban történt. Úgy este hat, fél hét felé engedtek engem szabadon, míg barátom kicsit tovább maradt.

A kapitányságon először sokáig várakoztattak min-

ket, majd részletes jegyzőkönyvet vettek fel. Közben mindenáron románellenes kijelentéseket akartak belőlünk kiszéni. („Ugye utáljátok a románokat.” és „Ugye milyen piszkosak a románok” stb.) Tudni kell ehhez, hogy akkoriban nacionalista rendezvényeknek számított az erdélyi helyzet szóba hozása is. Emlékszem Knopp András egy előadására az egyetemen, amelyen azt ajánlotta, hogy jobb, ha hallgatunk, mivel ezzel használunk legjobban az erdélyi magyarság ügyének.

A felvett jegyzőkönyvet aláírtuk, de (mint később megtudtam, a vonatkozó törvényt megsértve) ezekből nem kaptunk példányt. Végül két-három órai várakozás után egy ugyancsak civil ruhás nyomozó, kinek hangja, stílusa sokkal barátságosabb volt, mint kihallgatómé, megkérdezte tőlem, hogy van-e kérdésem (nem volt), és utamra bocsátott.

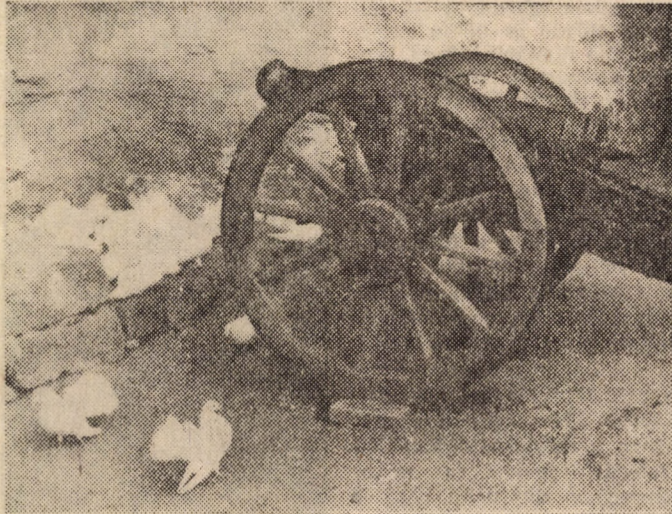
Egy héttel később már úgy gondoltam, hogy az ügy ezzel lezárult, de március végén az egyetem belügyes tisztje idézéseket adott át kollégiumom igazgatójának, amelyek mindannyiunkat „rendőrségi elbeszélgetésre” hívtak. (Csak később tudtam meg, hogy ez sem felelt meg a törvényes rendelkezéseknek. Magyar állampolgárt a rendőrség ugyanis terhelte, vagy tanúként idézhet be.)

Budapest különböző kapitányságaira szólt az idézés. Az egy. másfél órás „beszélgetés” során sok minden szóba került, a szülők foglalkozásán, pártállásán kívül az én gondolkodásom és annak lehetséges hibái, valamint a március 15-i spontán demonstrációknak a társadalomra való veszélyessége is. Beszélgetőpartnereim, akik szokásukhoz híven nem mutatkoztak be, rendkívül tájékozottak voltak az egyetemi, sőt a kollégiumi helyzetet

illetően (emlékszem egy nekem szegezt, felháborodott mondatukra: „Nem ilyen szellemű cikketek írnak a maguk kollégiumi újságában!”) Természetesen érdeklődtek a hozám hasonló gondolkodású ismerőseim, barátaim nevei iránt is, de láthatóan nem ez volt a beszélgetés célja, hanem az, hogy a megtevészet, renitensségre hajlamos egyetemi polgárt „barátságos”, intő szóval a jó útra térítsék, és lebeszéljék a reá leselkedő rosszról. (Az akkori helyzet

akit ugyancsak „kihallgattak” — szakkollégistaként mi készíthetjük az egyetemi április 4-i műsort.)

E néhány esztendő távolából visszatekintve erre a ma már jelentéktelenné tünő eseményre, így ismeretlenül is őszintén meg kell köszönnöm a velünk foglalkozó tiszteknek ezt a munkát. Ugyanis ilyenformán közvetlen, és egy életre szóló tapasztalatot szerezhettem arról, hogy hogyan gondolkoznak azok, akik a társadalom törvényes politikai

Rózsa Gábor képe

furcsaságához tartozik, hogy rendje”, és az állampolgárok épp abban az évben egy barátommal — aki velünk volt azon az ominózus napon, és

Tóth István János

1985: Kár volt idegeskedni

„Ezen a tavaszon a konzervatív magyar hatalmi elit nagyon elfoglalt. (...) Nagy fontosságú rendezvények és évfordulók kergetik egymást Pártkongresszus, Varsói Szerződés, felszabadulás, választások új szabályok szerint, kulturális fórum Budapesten. A pártkongresszusi előkészületek végső szakában változás a Kreml élén. Ilyen fejlemények és események az idej március 15. szomszéda. Ebből a szomszédságból a korosabb megfigyelők arra következtettek, hogy '85-ben nyugodt és csendes ünnep várható. Tíz nappal a pártkongresszus előtt és négygyel Gorbacsov kinevezése után a magyar vezetés minden inkább akar, mint utcai megütközést az ifjúsággal.

Most, az idej, újabb állami gesztusok voltak tapasztalhatók. Felszólították a házfelügyelőket: ők is ünnepeljenek, díszítsenek, látszódjék meg a házakon is a nemzeti egység akarása. A márciusi helyek tavaly még belepte a represzív állami zene. Most ezt is leállították. Rendőrből és belügyesből azért talán több is volt, mint tavaly; nehogy a tapasztalatlan ifjúság félreértse a helyzetet és az apró viselkedésből immár az állam elhalását olvassa ki.

Ilyesmit már azért sem álmodhatott, mert hisz délelőtt az állam ünnepelt. Csak a délután az önkénteseké. Ez még látványosabbá tette az állam és a fiatal társadalom elkülönülését 1985. március 15-én. Az állam úgy látszik, már nem nagyon akarja, a fiatalok még nem tudják elfogadni a várost. Ezért inkább felosztják egymás között. Mintha a kétoldali passzív rezisztencia adná a helyzet kulcsát. Ma talán valóban ez a legjobb és legkifejezőbb ünnepi koreográfia. (...)

A független fiatalok már megjárták a pesti oldalt. Petőfi, Kossuth, Batthyány után, akárcsak tavaly, a túlpartra, Bem színe elé igyekeztek. Most azonban nem úgy, mint tavaly, új irányban, a Margit-hídon próbálták meg az átkeletést. Ez nagyon kényes hely: a hídhöz méterekre a Marx-szobor, mögötte párszor tíz méterre a legfőbb bürokrácia háza. A hatalom szimbólum-érzékenysége itt éri el a maximumot. (...) Kár volt idegeskedni! (...) A hídon át, Bem tábornok felé, szabad volt az út. (...)

(Az állam és társadalom elválásztása 1985. március 15-én. Hirmondó 1985/16.)

„Fényképezőgépek ugyan csattogtak hivatalosnak látszó kezekben, de a szokásos rendőri fenyegetőzés és igazoltatás az idej elmaradt. A tömeget rohamrendőrökkel megrakott autóbussz kísérte útján, elterjedt a hír, hogy készültségek helyezték a budapesti „Forradalmi Rendőrezred” tagjait, de a gázpray és a gumibot az öveken maradt, az erőszakparátus nem mutogatta karmait. Sőt! Még a figyelmeztetések is udvarias hangnemből hangzottak el: arra kérem a tüntető fiatalokat, hogy fáradságukat a másik oldalra, mert takarítják a hidat! — szolt az élen haladókhöz a hídfőnél egy rendőr őrmester. (...)

A nap folyamán nem hangzott el beszéd, nem hallatszottak jelszavak. De a megemlékezésnek a független szerveződések, a spontaneitás, mint mindig, most is politikai tartalmat és üzenetet adott.

(Páthelyzetben ünnepeltünk! Hirmondó 1985/16. sz.)

1986: „A lánchídi csata”

„A híd üres. Az úttesten és a járdán halad az időközben erősen megfoglyozott tömeg. A budai hídfőhöz közeledve vesszük észre a rendőrkordont a túldalalon. A rendőrség nagy erővel vonult fel és az egész Clark Ádám teret lezárta. A látvány riasztó. A menét megáll. Fordulnánk vissza, de a pesti oldalon is motoros rendőrök zárják le a hidat. Hát persze! Harapófogóba kerülünk. Először csak az úttestről terelik az embereket a járdára. Reménykedünk, hogy talán mégse lesz gumibotzás. Nem látjuk pontosan, hogy az

élet haladókkal mi történt, de úgy tűnik, mintha néhányat elvitték volna közülük. Jó néhányan igazoltatás nélkül jutnak át a kordonon, nyilván beépített káderek. (Utólag megtudom, hogy „Várfok” volt a mentő szócska.) A járdát a szélén rendőrszlop indul meg és szedik össze a személyeket. Utána mehetünk, csak a rendőrszlop köztött át, egyesével. Mint a vesszőfutás, olyan az egész. Gumibotok sújtanak le arra, akinek nem tetszik a képe, néhányunkat pedig azért verik el, mert nincs mit odaadniuk, hisz már délben el-

vették a személyitőlük. (...) Senki nem tanúsított ellenállást, a menetben részt vevők magatartása végig teljesen jámbor volt.

Az akció kiterveltségére mutat, hogy a környező utcákat előre lezárták, kizárva ezzel az okvetetlenkedő tanúkat és távol tartva a járőrelőket. (...)

(Egy résztvevő a „Lánchídi csatáról” Hirmondó 1986/21. sz.)

Az MTV '86. március 27-én, csütörtökön késő este a Hír-háttér című műsorban foglalkozott a március 15-i rendbontókkal. Bevezetésként megjelent a képernyőn a Magyar Hírlapban közzétett egymondatos rövid hír arról, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság 11 személy ellen, akik a március 15-i ünnepségeket követően rendezvényt okoztak, szabálysértési eljárást kezdeményezett. A riportert Mester Ákos, a szakértő Szórádi Sándor volt a KISZ KB-ból:

„...biztos, hogy az elmúlt években növekedett azoknak a száma, akik kijöttek az ünnepre. Nehéz megítélni a tömeget. Pártatlan nézők véleménye szerint idén több mint 10 ezren voltak ott a Múzeum-kertben. A televízió is — már tavaly óta — egyes adásban közvetíti az ünnepségeket, nagy örömről, és hát ítéje meg ország-világ, milyenek is a mi ünnepeink.

— Mi zavarta meg az ünnepséget?

— Az ünnepséget nem zavarta meg lényegében semmi. (...) Az idén sajnos feszültebb volt a hangulat. A tömegben fel-felbukkantak

szervezőnek, hangadónak, irányítóknak tünő személyek, akik a kifejezett tudat... ő... tudatos zavarkeltés céljából voltak ott. Bekiabalások voltak, nacionalista jelszavak, szomszédos népekkel való szembenállást kifejező, még rendszertelenes élűek is. Tehát... ő... a hangulat feszültebb volt, igaz, hogy ezeket a jelszavakat a tömeg nem vette át. En ezt nagyon lényegesnek tartom. (...) Nyugati magyar nyelvű adások több ezer fiatal felvonulásáról beszélnek. Ők nyilván ezt szeretnék. Hát, sajnálattal, pár százan voltak akkor, amikor tán a legtöbben lehettünk. Néha kevesebben. Hát amikor a járőrelőkel is elegedett a tömeg, mert hát a város élte a normális szombat délutáni, esti életét, akkor, ha talán ezren lehettünk. Ezek az adások, ezek mást is mondanak, azt, hogy előzetes letartóztatások, őrizetbe vételek is voltak. En érdeklődtem azután, hazugságok, rágalom ezek. Négy személyt előállítottak a nap folyamán, olyanokat, akik nem akarta igazolni a személyazonosságát. Beszélnek drámaian ezek az adások rendőri erőszakra. En ember a televíziót nézi; inkább hazabeszélnék! Nem akarom én a magyar rendőrséget védeni, sajnálom azokat a fiatalokat, akik esetleg igaztalanul, ő... akiket igaztalanul érte sérelem, hát ha véletlen odakeredtek, de megérttem azt a rendőrt is, aki az esti órákban már idegebb volt feladata teljesítése közben.”

(Három hivatalos kommentár Hirmondó 1986/21. sz.)

1988: Cáfolt a békés menet

„Az a közhangulat, amely megelőzte a '88-as nemzeti megemlékezést, a politikai zsargon feszültségekkel teli várakozásnak szokta nevezni. Feszültség volt, félelmek voltak a hatóságok preventív akcióiban, de a másik oldalon is aggodalom és elszántság, sokféle eltökéltség és politikailag fűtött érzelmelemelte a független felvonulásra készülődést. (...)

Március 8-án az események felgyorsultak. Az esti órákban az ellenzék öt tagjánál tartottak házkutatást, és erről 1982 decembere óta először — kétnapos késéssel — tájékoztatást tettek közzé a napilapok, a rádió és tévéhíradó útján. A rendőrség közleménye szerint a közrend és a március 15-i ünnepségek megzavarására irányuló röplapokat, sokszorosító eszközöket foglaltak le. (...)

A házkutatások másnap és március 14-én folytatódtak, ugyanakkor a házkutatást elszervezők közül többeget beidézték a kerületi kapitányságokra, és közölték velük, hogy őket teszik felelőssé minden március 15-i »rendbontásért«. (...) Az ünnep végül is nyolc ember számára hajnali öt órakor elkezdődött. Civil ruhás nyomozók és egyenruhás rendőrök érkeztek Demszky Gábor, Gadó György, Haraszti Miklós, Molnár Tamás, Nagy Jenő, Pálkás Róbert, Rác Sándor, Solt Otília lakására. Előállítási parancsot mutattak és magukkal vitték őket... Az őrizetbe vétel té-

nyét egész nap mondta a rádió. (...)

A nem hivatalos ünnepségek a néhány éves hagyománynak megfelelően a Petőfi-szobornál déli 12 órakor kezdődtek. A József Attila utcán előkerült az első transzparens Valdi reformokat! felirattal, majd nemsokára még néhány. Saját szabadságot, egyesületi szabadságot és demokráciát hirdettek. A Bajcsy-Zsilinszky úton már elfelejtődött a kezdeti szorongás, az emberek fel szabadultak skandáltak a demokráciát, demokráciát jelszót. Ez lett a független felvonulás legtöbbet emlegetett követelése... ”

A különböző helyszíneken Kis János, Tamás Gáspár Miklós, Pákh Tibor mondott beszédet, illetve Demszky Gábor beszédét olvasták fel, a Kölcsey-szobornál a menet felszolt.

„Este fél nyolc körül újabb megemlékezés kezdődött. A Lánchíd előtt a rendőrök leállították a forgalmat, hogy a tömeg akadálytalanul átjusson a hídon. Nyoma sem volt annak, hogy esetleg olyan meggondolatlan tette készülne a hatalom, mint két éve... Ez a nap valamennyiünk számára világosan megmutatta, hogy a társadalom megértett a reformokra, radikális változásokra. Békés menetelással cáfolta az ünnep előtti rettegést.”

(Március 15., Tömegfelvonulások Budapesten. Hirmondó 1988/1.)

„Miért vannak jogai másnak is, nemcsak a népnek? Ez a kérdés kíván alapos magyarázatot. Miért akarunk demokráciát? Ki meri megkérdézni? Miért akartok mást, mint demokráciát? Így szól a vizsgáztató kérdés. És az magyarázkodik, akinek magyarázkodni valójában van.

Ez 1848. március 15-e gondolata, sugallata, üzenete. Nem történelmi rekvizitum, nem múzeumi kegytárgy. Hanem élő valóság... ”

Most is, nektek is, kitaró elszántságot kívánok, barátaim! Érzem, hogy a türelmetlenség nagy, és nem alaptalan. Ugyanakkor azt is érzem, hogy vannak a hatalomban ma lapangó körök, amelyek alig várják, hogy a bonyolult reformalkut, az új közmegegyezés körüli nehéz vajúddát a homlok és a gumibot párbeszédével egyszerűsítsék. En azonban ez esetben a bonyolultabb eljárás pártján vagyok. Olyannyira, hogy kimondom: aki ma az utakövet vörös színűnek akarja látni, az dolgozzon cinóberrel vagy miniumfestékkel. Nincs fölösleges vérünk. Nincs lefejezhető ifjúságunk, internálható értelmiségünk. És főleg nincs időnk. Ha itt most két hétre leállnak a gyárak, az ország a középtárból kezdhet kikapaszzkodni. Nincs időnk. Van hazánk, van népünk, vannak demokrata eszméink. Ezek pedig nem arra valók, hogy ma előadjuk őket az utcán. Hanem, hogy megvalósítsuk holnap, holnapután és azután.”

(Csengey Dénes beszéde a közzgazdasági egyetem ünnepségén 1988.)

A politikában nincs „mindörökké”

Habsburg Ottó a Rajkban

(Folytatás az 1. oldalról.)

gyunk. „Európában az 1945 februárjában megalapozott Jalta-rendszer megintgott” — szögezte le tételét az előadó, melyet az USA és a Szovjetunió belső politikai és gazdasági változásainak elemzésével igyekezett alátámasztani. Az Egyesült Államokban a II. világháború vége óta tapasztalható a népesség és a gazdaság középpontjának délnyugat felé való eltolódása, mára felgyorsult és átrendült a kritikus ponton: az USA politikai és gazdasági gondolkodóinak világméretű Európát korábbi középpont szerepét átvette Japán, Kína és a Csendes-óceáni szigetvilág. Ez két alapvető következménnyel jár Európa számára: egyrészt Nyugat-Európa nem számíthat többé minden körülmények között az USA katonai segítségére, másrészt felveti Európa gazdasági lemaradásának veszélyét is — hívta fel a figyelmet az előadó. Az atomfegyverek bevetésével a nagyhatalmak a „végső pillanatig” várhatnak egy esetleges konfliktushelyzet esetén. Míg a legutóbbi időkig a katonai szövetségek összecsapása egy esetleges háborús vereség esetén a vesztes számára legfeljebb területi veszteséget, gazdasági uralódásának végét, vagy időleges katonai megsegítést jelentett, mára az egész ország népének kultúrájának pusztulásával fenyeget. Nagyon megnőtt tehát annak kockázata, hogy egy kis ország védelmében, megtartása érdekében valamely nagyhatalom fegyveres konfliktust is vállaljon. Így relatíve

nőtt a kis országok mozgásterét,

esélyük a politikai önállóságra. Ez a tendencia Európa egységesülése, országaink és népeink közeledéséhez kedvező lehetőséget biztosít — vélte az előadó. Habsburg Ottó a jelenlegi szovjetunióbeli változásokat azzal magyarázta, hogy a szovjet vezetés meghatározó tényezői belátták, hogy a XIX. századból származó elvekkel és módszerekkel nem lehet a mai problémákat megoldani. Részletesen szöve-

szovjet gazdaság problémáiról, majd a Szovjetunió feszítő gondját, a nemzetiségi kérdést elemezte, mondván: „a népek önrendelkezési jogának megteremtése nélkül nem lesz a nemzetiségi kérdésnek egészséges megoldása”. Nem reális az a feltételezés például, hogy a mai határok mindörökké megmaradnak. A politikában sosem szabad a „mindörökké” szót használni. „Ha a történelemnek egyáltalán van alapérténye, akkor az az, hogy a dolgok folyton változnak” — ezt az állítást Habsburg Ottó közelmúltban elhunyt barátjának és politikai szövetségeseinek a bajor keresztényszocialista Franz Josef Straussnak egyik mondatával tette plasztikusnak: „Aki az idők szellemével házasságot köt, másnap már özvegy lesz”.

A gazdasági és nemzetiségi kérdés mellett a Szovjetunió és Kelet-Európa problémáiról szólva az előadó a pluralizmus és demokrácia társadalmakat dinamizáló hatását emelte ki. Helytelen és tarthatatlan az a nézet, mely bizonyos fokú demokratizálást szükségesnek tart, de a pluralizmus elől elzárkózik: „igazi demokrácia csak ott létezik, ahol békés eszközökkel minden politikai kérdést meg lehet vitatni”. Nagyon fontosnak tartotta előadásában az egyéni szabadságjogok tiszteletben tartását is: „ahol az emberi jogok csorbítatlanul érvényesülnek, az csak békés ország lehet” — indokolta az emberi jogi kérdéseknek nemzetközi kapcsolatok szintjén való állandó napirenden tartásának szükségességét. A szabadságjogok az egyéntől indulnak ki: ha az európai szabadságmozgalmak az emberi szabadságért folytatott küzdelem szimbólumai, az azért van, mert a keresztény hagyomány elismerte az egyén alapjogait — vélte. A keresztény felfogás szerint az egyén Istentől alapjogokat kapott, melyeket a kollektív nem vehet el. Az egyes embereknek tehát vannak jogai és szabadságjogai, melyekhez minden körülmények között ragaszkodhat. A múltban a zsarnokok alattvalóikat elszigetelheték a külvilágtól. A mai modern médiák mellett ez nem tartható: a világte-

levízió, a világrádió mindinkább független politikai erővé válik, amely ellen nem lehet védekezni. Ez az emberiség szempontjából nagy haladást jelent, mert az információs szabadság az egyik legjobb fegyver minden diktatúra és totális rendszer ellen. Kétségtelen, hogy ma még egyes országokban lábbal tiporják az emberi jogokat, de létezik egy világközvélemény, amely fékezni tudja a zsarnokok önkényeskedését — vélte az előadó és külön megemlítette Románia népeit, melyek számára létkérdés a világközvéleményének informálása. Nyugat-Európa országainak közeledését értékelte előadása utolsó harmadában Habsburg Ottó. Az Egyesült Államoknak közel nyolcvan évre volt szüksége a függetlenségi háború után, míg kialakult az addig különálló államok szövetsége, pedig ott nem voltak olyan nyelvi és kulturális különbségek, mint a mai Nyugat-Európában. Nyugat-Európa államainak közeledése ebben a megközelítésben viszonylag gyors, és mikor Brezsnyev úgy vélte, hogy a Közös Piac működéséig, ezzel csupán azt árulta el, hogy nem értette meg azt a folyamatot, ami Nyugat-Európában a római szerződéssel gyorsult fel.

Elemezte a gazdasági közeledést, majd hangsúlyozta a

A „trónörökös” előadása rendkívüli tetszést aratott a Rajk László szakkollégiumban. Fotó: Bartók István János

„magyarság és európaiság példás összhangja érződött minden válaszából...”

politikai együttműködés fontosságát. A nyugat-európai államok politikájának összehan-

golásában kiemelte: „1979-ben nagy lelkesedéssel érkezünk képviselőként Strasbourgba,

az európai parlamentbe

ahol képviselők voltunk, de azt kellett tapasztalnunk, hogy nehéz, járatlan területre lépünk”. Ezt a kezdeti időszakot az épületek alapozásához hasonlította az előadó: „nem lehet látni, hogy milyen lesz a kész ház, de máris zúgnak a gépek, túrják a földet és piszkítják az utcát” — így érthető, hogy az emberek építkezés közben elégedetlenek... Ez a helyzet 1936-ban változott meg: „ma már úton vagyunk az Európai Közösség politikai egységesülése felé” — mondta elégedetten Habsburg Ottó. A fő lépések: Spanyolország és Portugália belépése 1986. január 1-jén, az 1987-es közös Európai Akta, mely tartalmazza a közösség politikai titkárságát, mely egy közös külügyminisztérium kezdete. 1992-ig alaposan meg fog változni egy sor fontos dolog: a szoros gazdasági és politikai együttműködés közös és következetes biztonságpolitikát is szükségessé tesz, de „Európa nem lesz harmadik világhatalom, mert a világban elveszti értelmét a nagyhatalmak közötti sorrendiség: a világ a harmadik évezred elején sokközpontúvá válik” — derült ki fejtegetéseiből. „Európa nem végződik a Jaltában meghúzott természetellenes vonallal” — tért át Európa lehetséges és kívánatos felvételére Habsburg Ottó.

A kaput nyitva tartjuk

mindazok számára, akik később csatlakozni kívánnak az Európai Közösséghez. Ugyanakkor nyilvánvaló az is, hogy a csatlakozás bizonyos előfeltételekhez kötött: egy nem demokratikus állam nem lehet tagja az Európai Közösségnek mondta és spanyolországi, portugáliai, görögországi demokratizálódásnak az EK általi megítélésének változásával illusztrálta.

„Az Európai Közösség a kelet-európai államokat is partnernek tekinti, és nagy öröm számomra, hogy éppen Magyarország az első, amely konkrét megállapodást kötött a Közös Piacal” — mondta Habsburg Ottó. Úgy vélte, hogy a Magyarország iránt való nyugat-európai szimpátia fő oka az a liberális és demokratizálódási folyamat, ami az utóbbi hónapokban tapasztalható. Nyugaton rokonszenvet kelt a magyar nép szabadságszeretete, amelynek 1956-ban tanújelét

adta. Elismerést vált ki a magyar nemzetiségi politika, az, hogy a Romániából menekülőket az ország — nemzetiségüktől függetlenül — befogadja. Jó szolgálatot tett a magyar népnek az emigráció túlnyomó része is, mely azokban az időkben is kiállt a magyar nemzet mellett, amikor mély szakadékok voltak Magyarországon és Nyugaton. Ha a fenti folyamatok tovább folytatódnak, akkor Magyarországnak jó esélyei vannak az Európai Közösség felé való további közeledésre 1992 után is, de a jóindulatot csak valódi tartalmi változásokkal tudja az ország kihasználni — figyelmeztetett az előadó. A jelenlévő egyetemi hallgatók, oktatók kényszeredett mosolyát váltotta ki a Habsburg Ottó által mondott példa, melyben

a diplomák kölcsönös elismerését

szorgalmazta, megjegyezve azonban, hogy e cél érdekében emelni kellene a magyar oktatás színvonalát. „Az Európai Parlament német képviselőjeként, európaiként, és magyaroként is szeretném megérni, hogy Magyarország képviselői is ott üljenek a közösség parlamentjében. Erre Magyarországot tradíciói és remélhetőleg jövőbeli állapota is feljogosítja, és Kelet-Európa bekapcsolódásával Európa újra betöltheti nagyszerű szerepét, mely nemcsak nekünk, európaiaknak, hanem az egész világnak előnyös, mert a világbeke Európa-ban dől el” — fejezte be felcsattanó taps közben Habsburg Ottó.

A hallgatóság által feltett kérdések túlnyomó része az Európai Közösség jövőbeni működésének egyes részleteire, Magyarországon esetleges közeledésének problémáira, a nemzeti kérdés fájó pontjaira irányult. Érezhető volt, hogy a kérdések egy része túlzottan optimistának vélte az előadó Magyarországot érintő helyzetértékelését és várakozásait. Elhangzott, néhány személyes kérdés is, melyeket bőles humorral, továbbra is tiszta magyarsággal válaszolt meg Habsburg Ottó. Nehéz lenne bármely problémát is kiemelni; meglehet, hogy néhány érdeklődésre számot tartó kérdést nem is tudott érinteni az előadó: az Európa Parlament küldöttsége tagjaként közös sajtótájékoztatóra sietett a Rajk Szakkollégium vendége, így 9 órakor és szavakkal búcsúzott a forró hangulatú este résztvevőitől: Remélem, rövidesen újra találkozhatunk! Vizionlátásra!

Nándorfi Géza

A nemzettudat aktuális kérdéseiről

Beszélgetés Vigh Károly történésszel

Most, hogy közeleg március 15-e; mi másról beszélhetünk Vigh Károly történésszel, a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság elnökevel, mint a magyarság- és nemzettudat aktuális kérdéseiről.

— Ha legnagyobb nemzeti tüneményről esik szó, óhatatlanul arra is asszociál az ember, hogy ennek megünneplése e században általában nem volt zökkenőmentes.

— Ezzel kapcsolatban nekem elsősorban két történelmi dátum jut eszembe. 1931. március 15-én az egyetemi ifjúság felkérésére Bajcsy-Zsilinszky Endre beszélt a Petőfi-szobornál. Ekkor többek között azt is mondotta: „Ertetlenül és mélyen elszomorodva látom ezt a roppant rendőrkordont, bizonyosságunk annak, milyen messze estünk az igazi március 15-étől.” 1942-ben március idusán pedig a németellenes, antifasiszta tömörülések tartották ugyanitt ünnepi megemlékezéseiket. A rendőrtankok ezt már szé. is verte. A szervezők — főleg kommunisztákat, de másokat is — őrizetbe vették és az ügy folytatásaként Schönherz Zoltánt később kivégezték.

— De a magyarországi sztálinizmus idején sem volt felhőtlen a helyzet. Március 15-ét — főleg azért, mert nemzeti függetlenségünk jelképe — nem lehetett csak úgy spontán megünnepelni. És bi-

zony, nem is olyan régen, a szabadságharc 125. évfordulóján jó néhány békés ifjú felvonulót megverték a rendőrök. Egyeseknek bejellegzett további egyetemi pályafutása is.

— Én még közelebbi dátumot említenék. Hiszen csupán három évvel ezelőtt történt az emlékezetes második „láncvidéki csata”. A hídon — ahogy Havas Henrik Mikroszkóp Színpadon tartott rádióműsorában később elhangzott — még a KISZ képviselőjét is inzulálták a rendőrök...

— De úgy tűnik, változnak az idők. Egykor esetleg pofon járt azért, ha valaki kokárdát viselt; ma már ennek árulása jó üzletet jelent. A közelmúltban még rendőri segítségre igényt tartó hatalom pedig március 15-e közös megünneplésére szólította fel az alternatív csoportokat.

— Tavaly december 19-én hangzott el erről a KISZ felhívása. Két nappal később, december 21-én pedig Grósz Károly és Huszár István közös nyilatkozatban teljes jogú, piros betűs ünnepi nyilatkozat javasolta a parlamentben március 15-ét. Ekkor a független szervezetek úgy érezték, hogy a HNF ezzel a lépéssel politikai baklövést követett el. Hiszen Huszár Istvánnak nem a pártfőtitkárral közösen, hanem egyedül kellett volna javaslatát megtennie, hivatkozva arra a jogos

társadalmi igényre, amely ezt követeli. E lépés alapján viszont úgy tűnt, hogy a párt, a néppárt és a KISZ újabb kísérletet tett március 15-e kisajátítására. És a hatalom ebbe a független szervezeteiket is integrálni akarja; hogy ezzel is demonstrálja a teljes nemzeti egységet. Eppen ezért úgy döntöttünk, hogy nem tudjuk elfogadni a felkérést. Ez nem jelenti azt, hogy a különböző demokratikus szerveződések más kérdésekben ne ülhethetnek le tárgyalni a hatalommal. De március 15-e más kategóriába tartozik. Most még nem lehet öszintén fátylat borítani a közelmúlt rossz emlékektől terhes eseményeire. Igaz, vidéken számos helyen sor kerül együttes ünneplésre; de ennek az az oka, hogy itt nem történtek olyan atrocitások, mint a fővárosban.

— A hatalom felhívásának öszinteségét sokan már csak azért is megkérdőjelezték, mert ha a gazdasági gondok tetőznek; a jól bevált recept szerint legegyszerűbb a nemzeti érzésre apellálni.

— Ha a történelmet nézzük, láthatjuk, hogy a nemzeti érzést a hatalom többször is meglovagolta. Hadd ne említsék szélsőséges példákat! Hiszen az ilyen lépés nem kerül a hatalomnak semmibe. Ettől még nem kell jogkövetket, funkciókat leadnia más politikai erőknél.

— A magyar vezetés már felvállalja az erdélyi magyarság sorsát. A hatalom ezzel az új magatartásával is legitimitációját akarja biztosítani?

— Most, hogy a tömegek befolyásolásáért folyik a harc, természetesen, hogy a külpolitikai irányvonalának megváltoztatásával az MSZMP bizonyos rokonszenvet kíván keltetni az emberekben. Az alternatív csoportok nagyon pozitívan értékelték ezt a változást, melynek első jele a Tabajdi és Szokai MSZMP KB alszektájtájékoztató tavaly februárban a Magyar Nemzetben megje-

lent cikke volt a párt nemzetiségi politikájáról.

De mi, a nemzetiségi kérdéssel foglalkozó szakemberek tudjuk, hogy több évtized mulasztásait nem lehet ilyen rövid idő alatt, utólag helyrehozni. Minden sérelem ellen akkor, abban a pillanatban kellett volna felszólalni a magyar kormányoknak, amikor az történt. Ehelyett mit tettek az egykori vezetők? Az 1956-os események után nem sokkal, 1958-ban Kádár János és Marosán György Romániában járva érdektelenséget mutat-

tak az erdélyi magyar kisebbség sorsa iránt. Így a román politika gyakorlatilag szabad kezét kapott arra, hogy különböző magyarellenes intézkedéseket hozzon. Gondolok itt a Bolyai Egyetem beolvasztására, a magyar iskolák elszorvasztására, a kulturális intézmények felszámolására. Ez a folyamat jó néhány erdélyi magyar értelmiségi tiltakozó öngyilkosságához is vezetett.

De mikor a magyar kisebbségeket sújtó intézkedésekről esik szó, akkor nemcsak Erdélyre, hanem Szlovákiára is kell hogy gondoljunk, ahol például a sajtóban és hivatalosan nem szabad használni a szlovákiai helységek magyar nevét. És Szlovákiában is módszeresen elszorvasztják a magyar iskolákat. Hiszen a betelepítések révén és iparfejlesztés ürügyén elszlovákosítják a magyar lakta városok jó részét. Sajnos, mikor Grósz Károly legutóbb Csehszlovákiában járt, nem ezeket a problémákat feszegette, hanem megkérdezte a csehszlovák kormányt eddigi nemzetiségi politikáját... A Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság egyébként feb-

ruár 22-ei dátummal a főtítkárhoz írt nyílt levélben tiltakozott ez ellen a kijelentése ellen.

— A közelmúltban ha bárki felemelte szavát a kisebbségeket érintő kérdésekben, rögtön megkapta a maga csmkéljét. Ma viszont már szinte a csapból is a nemzeti érzés folyik. Vagy, hogy mást ne is említsék; egyes ABC-áruházak péksüteményrészelegén a papírstancéliket is nemzetiszínű sáv díszíti. Nem áll fenn az a veszély, hogy hirtelen a ló túlsó oldalára esünk?!

— A Rákosi-éra nagy bűne volt, hogy Magyarországról az utolsó csatlós, a fasiszta állam képét vitte a köztudatba. Később is, sokáig mindenfajta, a nemzeti érzésre apelláló kezdeményezést nacionalizmussal torkolt le a vezetés. Az összmagyarság problémáinak felvállalása az írakra maradt. Megannyi támadás ellenére is utólag kiderült, hogy Ilyésnek, Csoórinak és a többieknek volt igazuk. Az is bebizonyosodott, hogy lehet valódi izzig-vérig magyar, mint például Zsilinszky, de ettől még hangsúlyozhatja a közép- és délkelet-európai népek barátságának fontosságát.

Tehát szerencsére túl vagyunk már a dogmatikus, káros következményekkel járó korszakon, de ez nem jelenti azt, hogy ne lenne meg a veszélye a ténylegesen nacionalista eszmék terjedésének. Eppen ezért igen nagy felelősség hárul ma az újságírókra, szerkesztőkre. Hiszen a sajtószabadság nem azt jelenti, hogy túlfűtött érzelmeknek is helyt kell adni. És ha téves eszmék nyilvánosságát is kapnak, akkor legalább legyen ott ezek mellett a szerkesztőség meg-

Bár illetékes helyről többször megnyugtattak minket, hogy a szakemberek nem érznek szmogot Budapesten, január végén a friss levegőre vágyó leendő, jelenlegi és volt szakkollégisták lepték el a Székesfehérvárra mentő vonatot. Az utcélj egy Fejér megyei község, Bodajk volt, s a cél pedig az, hogy kiszélesítsék tüdejüket, és kielégíthessék a szellemi táplálékok iránti csillapíthatatlan éhségüket. Erre kitűnően megfelelt a falunak a XIX. század közepén épült Lambert-kastélya.

A zajos elhelyezkedés utáni játékok még a kikapcsolódást szolgálták, de másnap reggel már megkezdődhetett a fent említett éhség csillapítása is. Ismét érvényesült a régi mondás, miszerint ki korán kel, aranyat lel, hisz a korábban érkezők kényelmes fotelokban terpeszkedve, míg a később jövők az inkvizíciói megsegényítő székekben kuporogva hallgathatták végig az előadásokat. Ime az étlap:

— **Lukács György:** A demokratizálás jelene és jövője című könyve segítségével nyújtott érdekes betekintést

az idős Lukács gondolatvilágába

Bayer Tamás, a Társadalomtudományi Intézet munkatársa. Az előadás második része beszélgetés volt, itt Lukács inkább kiindulópont volt a problémák felvetéséhez és segítség a válaszokhoz. Néhány kiragadott téma: Bibó hatása korunk magyar értelmiségére, a pluralizmus és Lukács, a pluralizmus és a társadalmi kontroll, a demokrácia a termelésben.

— Az elméletnek és a vizsgáldás módszerének a gyakorlatba való átültetése szempontjából volt tanulságos a **Juhász János—Szigeti Miklós—Sztárai László** trió (mindhármán a Kertészeti Egyetem tanárai) a magyar reformfolyamat jelenlegi állásáról, és társadalmi bázisáról szóló előadása.

— Két előadás hangzott el a NEP-ről, mely különösen izgalmas volt, mivel más-más oldalról közelítették meg a kort. Az első Szigeti Miklós arról beszélt, hogy a NEP-ről a tankönyvek alapján kialakított képünk nem fedti a valóságot, és tanulságos lenne korunk számára is a kérdés ismételt vizsgálata. **Durucskó Mihály** (MKKE NTI aspiránsa) nem a korabeli pártdokumentumok alapján, hanem a statisztikai adatok segítségével dolgozta fel a NEP időszakát, és tartott a vizsgált

jegyzése! Mindamelllett én nagy vesztélyt nem látok, és úgy érzem, bizonyos idő múlva egészséges rivalizálás és demokratikus vita alakul majd ki e kérdésben is a pártok között. A nézetkülönbségeket pedig akár a sajtó — mert remélhetőleg, még több független lap jelenik majd meg — hasábjain tisztázni lehet.

— **Most, hogy az emberek százezrei szinte a létminimumon tengődnek, napi megélhetési gondokkal küzdenek, nem éri úgy, hogy a nemzeti érdeken tartása csinált dolgot? Talán az embereknek elégük is van már a sok pátosz-ból?**

— Mikor a hárommillió koldus országa volt hazánk, a nemzeti sorsproblémák megoldásának kérdése akkor is szerepeltek a legális és illegális ellenzék programjában. Az persze igaz, hogy a mindenkori hivatalos, vagy nem hivatalos állásfoglalások csak a lakosság bizonyos százalékanak véleményét tükrözik. Tehát egységes nemzeti magatartás nem létezik. De úgy gondolom, fő kérdésekben — mint például a válságból való kilábalás, összmagyarságban gondolkodás stb. — ma már elérhető nemzeti konszenzus. Es úgy érzem, igen erősen él az emberekben a nemzeti érzés. Hiszen például tavaly március 15-én, az alternatív csoportok által szervezett meneten, mintegy 15 ezren vettek részt: június 27-én pedig az Erdély melletti szimpátiatüntetésen a résztvevők száma elérte a 100 ezret.

— **Ha már jártunk egy hozán: hasonlóan kicsi országban. Belgiumban, akkor azt tapasztaljuk, hogy itt az emberek többsége a magyaroknál jóval kevesebbet foglal-**

Friss levegő Bodajkról

időszakot nagyon jól leíró előadást.

— A közgazdaságtan elméletéhez kapcsolódóan három előadás hangzott el. Az első **Wiener György** kandidátus tartotta **Kaleckiről**, majd elemezte a jelen gazdasági problémáit **Kalecki** nézetrendszerre segítségével. **Wiener György** volt mindig is a lendületes előadómód és az imponáló tárgyi tudás jellemezte, és ebben most sem kellett csatlakoznunk. A másik ehhez a csoporthoz tartozó előadást **Hild Márta** (MKKE elméleti tanszék) tartotta a munkaképzés elméletéről, mely több volt, mint az elmélet bemutatása. Hittétel volt ez a közgazdaságtan hazánkban egyre kevésbé divatos, mely társadalomelméleti megközelítése mellett. Valószínű sok ember másképp gondolkodna erről a tudományról, ha vizsgálódásainak kezdetén hallana egy ilyen előadást. A harmadikat **Vigh László** (BME tanára) tartotta, melyben bemutatta a marxi és a keynesi válságelméletet, majd előadásának második felében az utóbbi bírálatával foglalkozott.

— Aki igazán mély és módszeres kutatás eredményét kívánta hallani, az jól tette, hogy csütörtök reggel lement **Vigvári András** kandidátus előadására. Az 1968-as reform előkészítésével és

a színpalak mögötti csatározásokkal

foglalkozott. Az előadás után egyöntetű volt a vélemény, miszerint Magyarországon a témát ilyen részletesen és a politikai érdekektől ennyire mentesen még nem dolgozta fel senki. Ismét néhány téma az előadás utáni beszélgetésből: a Szovjetunió és az 1968-as reform, a reform előkészítése és a demokrácia, a reformirodalom értékelése stb.

Természetesen ez csak főétel volt. Nézzük most az előés utóételeket:

A legnagyobb izgalmakat hozó, a legtöbb izmot és sarat megmozgató programok kétségszerűen az ebéd utáni foci-mecsek voltak. Itt is, mint általában mindenhol a színvonalas öreg-fiatal mérkőzéseknek szurkolhattak volna a nézők, ha lettek volna. Így azonban az izgalmak és a

kozik a történelemmel, nem kívánja vissza a nagyhatalmi időköt. Belgium kivirta szabadságát, önállóságát; állampolgárai egész egyszerűen jól élnek... Nem kellene nekünk is letenni már a dicső múlt felidézgetéséről, vagyis a mitoszgyártás korszakából végre kinőni?!

— **Azért van néhány lényeges különbség Belgium és Magyarország helyzete között. Egyrészt Belgium önálló államként csak 1830-tól létezik. S nem ezeréves múltra tekint vissza. Másrészt Belgium gyarmatait és nem az anyaország részeit veszítette el; a belgák — még ha ellentétek is feszülnek flamandok és vallonok között — egy határon belül élnek, míg mi magyarok, köztudottan nem. Ráadásul a környező országokban élő magyar kisebbségek egyre kevésbé szaporodnak. Vészesen fogynak, és, ha mi egyszerűen elfelejtjük ezervez államiségünket, vagy Trianont és Párizst; éppen hogy ezt a folyamatot erősítenénk meg. Hiszen ezzel lefegyvereznénk a kisebbségi magyarok nemzeti identitását. Harmadrészt: mi még messze vagyunk a jóléti állam fejlődési fokától...**

De hangsúlyozom, minden államnak — legyen gazdag vagy szegény — meg kell őriznie egyéni arculatát. És éppen a nemzeti érzések felszínre tartása nyújthat védelmet a külső nagyhatalmi befolyásolás ellen, legyen szó akár a politikai, akár a kulturális uniformizálódás veszélyéről. Tehát az újfajta közmopolitizmus térhódítása ellen Magyarországon is elsősorban a népi-nemzeti töltésű mozgalmak léphetnek fel!

Róza Iván

játék élvezete maradt a résztvevőknek, ami semmit sem von le a mérkőzéseken mutatott játék értékéből.

Volt még egy másik érdekes sport is. A játék lényege abban foglalható össze, hogy ki zörgeti legkevésbé a fogait mozizás közben. A kellek: két jó film (Hóvirág-ünne; Párizs, Texas), valamint a falu jégveremhez hasonló mozija. A győztes mindenképpen a két film volt, mert nem volt olyan játékos, aki a hidegre való tekintettel feladta volna a mérkőzést.

Az estéknenti táncházak két egymástól gyökeresen eltérő véleményt nyújtottak a kollégium két komplementer halmaza számára. A megragadóbb élményt kétségkívül a fiúk könyvelhették el, mikor is kiguvadt szemmel nézték a kollégium

hölgytagjainak csipőmozgását.

Másfajta, de szintén felejthetetlen élményt jelentett egy-két antimozgású fiú önálló estje is. A fényképezőgép mindenestre szorgalmasan kattogott, s remélhetőleg a hagyományos, a tábor életét bemutató tablóra, a képek alá számtalan szórakoztató felírás kerül majd.

Séta a köbön, valamint hány embert bír ki egy fatörzs a jégheideg víz felett. Ezekkel lehet összefoglalni az utolsó nap programját, egy

sétát a Gaja-patak völgyében. Szerencsére a köd csak a fő látványok megtekintése után ereszkedett le, s így legalább rájött a lelkes és hangos csapat arra, hogy nincs izgalmasabb, mint az orrunkig alig látva a kutyagatásra és a villanyoszlopokra hagyatkozva tájékozódni.

Legutoljára maradt, ami minden ilyen jellegű tábor koronája. Ez pedig az éjszaka nyúló, vagy éppen az étkések alatt sem lanyhuló viták, beszélgetések. Az esti sakk- és ulipartik, aranyköpések, kacagások vagy személytől függően röhgések. Különösen a kollégium, második, harmadéves fiatalabb nemzedékének volt ez a tábor hasznos. A légkör egy biztató dologra utalt.

Kialakult a személyi feltétele annak, hogy ez a társaság egy-két éven belül a kollégiumhoz méltó szakmai munkával letegye névjegyét az asztalra. A kollégium berkein belül általánosan elfogadottnak tekinthető az a vélemény, miszerint a felszínes csapadást kikerülve csak az alapos szakmai munka vezethet el az átgondolt véleménynyilvánításhoz, mind az egyetemi, mind a szélesebb társadalmi szinteken is. Sajnos manapság nem mindig ez a gyakorlat, de aki részt vett ezen a táboron, az ezzel a gondolattal a fejében jött vissza a fővárosba, feldokolni tovább a benzín-gömbön.

Ez volt tehát a TEK-tábor Bodajkon, Kr. u. 1989. évvel január 28. és február 4-e között.

Aki hasonló élményekre vágyik, azt szívesen várjuk márciusban a TEK-kiránduláson.

fűlöp

A rektor válasza Egyetértő döntések

A Közgazdász múlt számában megjelent javaslatokra, amelyeket a Széchenyi István Szakkollégium diákbizottsága állított össze a hallgatói tudományos munka igényeiről, **Csáki Csaba** rektor a következő választ adta (a javaslatok sorrendjében):

1. I. Az egyetem által biztosított ifjúságpolitikai célú pénzüsszegek (benne a hallgatói tudományos célú pénzüsszegek) emelését — már az 1989-es évre is — támogatja. E kérdésben azonban pl. a szakszervezet egyetértése is szükséges.

2. Egyetért azzal az igényvel, hogy a HT döntési kompetenciájában lévő, a különjárásai díjakból befolyt jelentős összegből az öntevékeny tudományos munka is részesüljön. A döntést értelemszerűen a HT-nek kell meghoznia.

3. A kollégium- és szakkollégium-igazgatók, a szakkollégiumi nevelőtanárok tiszteletdíjának rendkívüli elmaradását elismeri, a várhatóan 1989 őszén sorra kerülő felsőoktatási béremelés során e lemaradást csökkenteni igyekszik.

4. A szakkollégiumok oktatási tevékenységének állami finanszírozását (pl. kurzusvezetők anyagi elismerése, nyelvtanfolyamok) az egyetem a jó-

vőben biztosítani fogja, amennyiben az érintett szervezetek ilyen irányú igényeiket az egyes felvételekre előre bejelentik. Felhívja a figyelmet, hogy a szakkollégiumi kurzusokat — megfelelő előkészítés esetén — alternatív és fakultatív tárgyként a tanterembe, illetve az indexbe is fel lehet venni.

5. Az érintett szervezetek részére azonnali hatállyal néhány írógépet biztosít. Külön fénymásolót az egyetem nem tud biztosítani.

6. A HTT — TDK — KÖZGAZDA Alapítvány helyiség-gondját ideiglenes jelleggel, de azonnali hatállyal megoldja.

7. A TDK-dolgozatok fénymásolásának elősegítésére a fénymásolóval rendelkező tanszékekhez körlevelet intéz.

8. A HTT és a KÖZGAZDA Alapítvány menedzselésére, valamint ifjúságpolitikai koordináló munkára azonnali hatállyal alkalmaz egy, a hallgatói közéletet jól ismerő munkatársat.

9. A kollégiumok számitógépekkel történő ellátására intézkedéseket tesz.

E válaszok 1989. február 23-án születtek, azóta a fenti intézkedések többsége megtörtént.

Önfelszámolás előtt a KISZ

Lehet, hogy az utolsó volt az a KISZ küldöttgyűlés, amely másfél óra után lényegében az eredeti előterjesztés elfogadásával ért véget március 2-án (35 résztvevővel, amelyből 23-an vallották magukat KISZ-tagnak). A disputa arról folyt, hogy a KISZ egyik „utód” szervezete sem örökölheti elődje anyagi-technikai bázisát, az sem, amelyik esetleg megtartja a KISZ nevet. A kérdés az volt, miként menthető át a KISZ MNB számlavezetési joga, számlaszáma az ifjúsági szervezetek számára. Végül is a következő állásfoglalást hozták:

A most megválasztott KISZ-bizottság fő feladata, hogy a KISZ anyagi-szellemi örökségét a hallgatók széles körei számára hozzáférhetővé tegye, elősegítse egy egyetemi hallgatói egyesülés létrehozását. Az egyesülés nem a KISZ

utódja lenne, hanem a hallgatók jogi személyiséggel, számlavezetési joggal, bírói testülettel. Célja a hallgatói közélet élesztése, diákmozgalmak létrejöttének segítése. A szervezet nem politikai, kivéve azokat a kérdéseket, amelyek esetén a benne részt vevő szervezetek konszenzusra jutnak, azaz amennyiben egy adott állásfoglalással, kezdeményezéssel mindannyian egyetértének.

Az utolsó KISZ-bizottság tagjai: **Kostyál Ferenc** (III. évf., külgazd. 16 szavazattal) — titkár, **Balogh Erika** (I. évf., 22), **Banyár László** (I. évf., 26), **Bódi Krisztina** (I. évf., 24), **Gáspár Tamás** (II. külgazd., 27), **Marsi András** (II. nemzetközi, 27), **Tóth Tímea** (I. évf., 24) és **Varga Zoltán** (II. külgazd., 29) — tagok.

K. S.

Az elmúlt hetekben több olyan tanulmány is megjelent, amelyek akár szerves egységet is képezhetnének egymással: elemezzék egyrészt a jelenlegi politikai-gazdasági helyzet történeti okait, kialakulását; felvázolja másrészt a zsákutcás fejlődési modellünkkel való kitérés elméleti lehetőségeit; megrajzolja harmadrészt mindazon erőket és lehetséges társadalmi-gazdasági bázisukat, amelyek részt vehetnek (és részt vesznek) abban a már megindult folyamatban, melynek eredményeképp a hatalmat konvertálhatják egy új társadalmi rendszerbe is az elítcsoportok.

A TÁRSADALMI SZEMLE KÜLÖNSZÁMA közli az MSZMP KB által megbízott történelmi albizottság állásfoglalását az elmúlt évtizedek történetéről. A II. világháború utáni szocialista átalakulás kettős történeti örökségének elemzése után három fő témára tagolódik a jelentés. Elsőként a '44-től az '56. októberi népfelkelésig terjedő időszakot elemzi. Számba veszi mindazokat a belső és külső okokat, nemzetközi körülményeket, melyek a népi demokratikus fejlődést kényserűen a szovjet modell másolásává változtatták. Nagyban megkönnyítette ezt, hogy ez az iparosítási-modernizálási modell és centralizált hadigazdasági rendszer — bár nagy, akkor megfizethetőnek tűnő áldozatok árán — a gyors felzárkózás (egyetlen) lehetőségét ígérte. Ebben

a modellben a terror nem véletlenszerű

egy-egy vezető hajlamától függő jelenség, hanem a rendszerből fakadó logikus következmény.

Ugyanígy az a gazdaság egyensúlyzavarainak állandósulása is. Szükségszerűen vezetett tehát — az '53—'56 közötti lehetőségek elmulasztásával — az út az októberi népfelkeléshez, mely a szovjet csapatok beavatkozása nyomán nemzeti függetlenségi színezetet kapott.

A következő nagyobb szakasz a Kádár János vezette MSZMP kompromisszumos kísérlete a szocializmus megújításáért. Ebben a 73-ig terjedő időszakban a vezetés reformpárti része újra és újra megpróbálta, a „sztálini” politikával szakítva, de a modell keretein belül maradván a szocializmus sajátos nemzeti útját járni, amely a belső konzervatív erők és a Szovjetuniótól való függés következtében csak részben sikerült. Mivel a konszolidáció kényserűen hatalmi eszközökkel felülül épült ki, az országban uralkodóvá vált a bürokratikus irányítás, s a vezetők kiválasztásánál a politikai megbízhatóság dominált. Emiatt eluralkodott a középszerűség; az egymást segítő, nepotista, klientelista, korrupt vezetők zárt rendszere alakult ki, akik egymás között cserélgették a pozíciókat.

A gazdaságpolitika csak két területen tudta korrigálni az MDP hibáit, az alapvető irányokban (iparosítási politika jellege, az infrastruktúra elhanyagolása stb.) nem tudott érdemben továbblépni.

A befejező rész pedig mindazokat a — Berend T. Iván és mások tanulmányaiból már ismert — körülményeket mutatja be, melyek a 73-as konzervatív fordulatot és a világgazdasági válságon keresztül élvezettek az 1988. májusi párttervezetlethez és a személyi változásokig.

KOLOSI TAMÁS A VALÓSÁG 1989/I. számában ESELYEINK címmel azt elemzi, hogy a zsákutából vannak-e kitérés lehetőségek és merre, milyen utakon, módszerekkel.

Bevezetőjében leírja, hogy a létező szocialista modellek lényege egy centralizált iparfejlesztési stratégia megvalósítása a lehető legnagyobb fokú redistribúció és központosítás révén, monolitikus-terrorisztikus politikai rendszer segítségével, ahol a cél az ipari kapitalizmus utólése volt minél rövidebb idő alatt. A modell logikája nem tűrte meg a nemzeti sajátosságokat sem. Zsákutába pedig — ideiglenes eredményei ellenére is — azért vezet, mert nem önszabályozóan alapul. Így a rendszer

növekedés közben elpazarolta és felélte

saját anyagi és szellemi erőforrásait.

Kolosi kétféle modell korrekciós kísérletet különböztet meg, racionális és engedmenyes kísérletet. Előbbire főként az NDK, utóbbira Magyarországot a példa. Egyik sem képes a rendszer strukturális megváltoztatására, a nemzetközi környeztet pedig nem kedvez a radikális kitérés kísérleteknek. Elvileg az sem zárható ki, hogy egy radikális forradalmi változás szétrombolja a jelenlegi struktúrát, és Magyarország nemzetközi helyét átrendezve jut a kibontakozást finanszírozó forrásokhoz. A legnagyobb veszélynek a szerző szerint nem ez, és nem a szovjet típusú visszarendeződés tűnik, hanem az, ha a zsákutában való továbbélést biztosító engedmények sorozata stabilizálódik.

Van azonban Kolosi Tamás szerint a kettős társadalom-szerkezet következtében egy olyan potenciál az országban, melyre egy nyíltan felvállalt politikai fordulat esetén az önszabályozó társadalom, egy működő újratermelési modell felépíthető. Ebben az esetben a széles nyilvánosság előtt kell felvázolni az alternatívákat, a várható konfliktusokat, előnyöket és hátrányokat, met „csukott szemmel a zsákutában csak a falnak lehet rohanni.”

HANKISS ELEMÉR A VALÓSÁG februári számában „A »NAGY KOALÍCIÓ«...” címmel elemzi azt a — szerinte már megindult — folyamatot, melynek révén a válságban lévő rendszer

uralkodó rétegei hatalmukat konvertálhatják

egy új társadalmi rendszerbe. Felvázolja egy ehhez szükséges koalíció feltételeit, és a lehetséges koalíciós partnereket, amelyek: a pártbürokrácia közép- és felső rétegei; az állami bürokrácia közép- és felső rétegei; a nagy és közepméretű vállalatok és szövetkezetek menedzserei; a vállalkozó réteg közép- és felső szintjei.

E folyamatot jelzik a következők: a partnerek gazdasági hátterének kialakulása; új törvények és rendelkezések, melyek áldásait elsősorban a társadalom felső rétegei élvezhetik (pl. lakás-, útlevel-, adó-, oktatási, társasági törvény stb.); az ideológia átalakulása: a leendő koalíciós tagok növekvő autonómiája; a partnerek összefonódása a közös érdek alapján.

A befejező részben Hankiss Elemér felvázolja a nagy koalíció hasznát, kárát, veszélyeit, s a társadalom többi csoportjának lehetséges válaszlepleit, melylyl egy esetleges kettős kizsákmányolás ellen, s saját érdekeinek védelmében felléphetnek.

Budai János

UNIVERSITAS

Kezdjük egy nagyon jó hírrrel: az 1989. január 1-jétől érvényes általános ORABÉREMELES mellett új, széles körű PRÉMIUMRENDSZERT léptetünk életbe, amellyel a rendszeres, megbízható munkát kívánjuk honorálni.

Ez az akció 1989. március 1. és 1989. május 31. között érvényes.

Lényege: aki egy adott hónapban egy munkahelyen (egy szerződésen) legalább 40 órát teljesít, az az itteni teljes keresetére 10% prémiumot kap. (Magyarul: 10%-kal magasabb órabérért dolgozik!)

Egy hónapban 60 óránál többet ezután sem lehet dolgozni!

Emlékeztető: a tagsági viszonyt március 31-éig meg kell hosszabbítani, az irodában.

Hír: a fizetés márciusban 20-án lesz 13-17 óra között.

A legfrissebb munkahír: a SZÜV-nél újabb (adminisztrációs) munkát indítunk, amely szintén az szi-va-ka kapcsolatos. Egyelőre délelőtt és délután van munka, később éjszaka is elképzelhető. Jelentkezés: Sertőző Gyula 173-033/L 510 és Csáki Sándor 384-766/501. szoba.

További munkák:
1. adminisztratív

AUTÓKER de., du.
COOP-KER de., du.

Budapest Bank este, éjszaka.
Magyar Kábel de., du.
Lottó Áruház de., du.
Halért de., du.

2. fizikai

UNIPACK de., du., éj.
Egyetemi Nyomda de., du.
Szeszipari Váll. de.
Konzervgyár du.
Magyar Posztó de., du., éj.
Kossuth Nyomda de., du., éj.
Mahart de., du.
Lőrinci Fonó de., du., éj.

Vass Lucia UNI-iroda
Bejzsiné Hováth Irma 173-033/L 411

Babics Egon 384-766/214.
Nagy Zsuzsa 567-565/24.
Forgó Ferenc 764-481
Kó Attila 173-033/L 107.

Kalocsai Péter 606-697
Tóth Anita 384-766/508.
Tóth Anita 384-766/508.
Szabó Mária 384-766/414.
Turi László 147-975
Pesti Imre 684-855/201.
Csáki Sándor 384-766/501.
Hoffmann József 122-422

KERESS BENNÜNKET,
HOGY KERESHESSE!
UNIVERSITAS IRODA: BP.
KINIZSI U. 1-7. 1/160. SZO-
BA. 1092. TEL.: 176-426 VAGY
170-233/150.

Varsói diákcsere

A tavaszi szünet idején (április 2-9. között), 10 diák számára kínál varsói utazási lehetőséget a KISZ nemzetközi szakbizottsága. Feltételek: angol vagy német nyelvtudás; mivel a lengyelek már voltak nálunk utólagos költségtérítésre most kell egy összeget fizetniük az utazóknak. Költségek: 1000 forint szerződés szerinti zsebpénz (ezért zlotyit kapunk); 800 forint kajajegyben plusz 200 forint: útiköltség egyénileg. Jelentkezni lehet a KISZ-bizottságon.

A tervezett 10 százalékos év végi részesedés helyett a márciusi kifizetésekor a tagok az elvégzett munkájuk utáni összeg 20 százalékát vehették át. Ezt az eredményt ráadásul úgy érte el az Universitas, hogy év közben folyamatosan emelte órabéreit, sőt, idén — januárig visszamenőleg — további emelésre került sor. Jelenleg tehát az Universitasnál a következő nettó órabérek érhetők el: adminisztratív munkánál 54 forint, könnyű fizikai munka esetében 60 forint, éjszakai műszak alatt 66-70 forint, nehéz fizikai munkánál pedig óránként 80 forint.

KDC-program

A Közgáz DiákCentrum következő műsorai március 10-én, pénteken 19.30-20.00-ig: koncert: Hobo Blues Band; mozifilmek: Bounty (am. sz. Mel Gibson), Rocky Horror Picture Show. Állandó programjaink: nonstop disco (dj.: Szeles Tibor); teaház; meghívott vendég; hifi-stereo rock-video.

Március 17-én, pénteken: koncert: Exotic. Állandó programjaink.

Maholnap

Maholnap címmel új, az egyetemistákkal foglalkozó műsort indít a Magyar Rádió. Az első adást — amelyet Faragó Judit és Neltz János szerkesztett — március 14-én a Petőfi-adón lehet meghallgatni este tíztől tizenegyre. Témája az egyetemiek autonómiája. Erről, s a téma politikai, gazdasági vetületeiről adnak nemzetközi áttekintést a tudósítók, hallhatók magyar egyetemisták véleményei, s megszólaltatja a műsor a hivatalos illetékeseket is. A hallottakhoz az adás ideje alatt telefonon hozzá lehet szólni.

A Szigetköz — utoljára

A pedagógus-szakszervezeti egyetemi bizottság — a tavalyi Tisza-túra sikerén felbátorodva — 1989 nyarára is szervez vízitúrát. Színtere az eredeti állapotában idén utoljára látható Szigetköz. Kezdeté július 7. vagy 8. Legkésőbb

március végéig jelentkezzenek Liener Péternél, vagy a szakszervezeti bizottságon.

A részvételhez különösebb vízi jártasság nem szükséges, illetve az a feltétlenül kellő mértékben addig megszerezhető.

Szabadságot Havelnek!

Március 2-án, a Vörösmarty téren rokonszenvtüntetés zajlott le Vaclav Havel és társai mellett. A felszólalók elítélték a csehszlovák kormány sztálinista, elnyomó politikáját

26 millió forint árbevétele

Az Economix egyik diákszövetkezeti csoportja, az Universitas, február 7-én tartotta legutóbbi tagértekezletét. Ezen az Universitas vezetői — ahogy Szabó Mihály (IV. évf. külgazd.) intézőbizottsági tag elmondja — csupa jó hírről számolhattak be a megjelenéseknél. Az 1988-ban megkötött 109 szerződés révén az Universitas rekorderedményt könyvelhetett el: a 26 millió 296 ezer forint saját árbevétele két és félszerese az előző évének!

A tervezett 10 százalékos év végi részesedés helyett a márciusi kifizetésekor a tagok az elvégzett munkájuk utáni összeg 20 százalékát vehették át. Ezt az eredményt ráadásul úgy érte el az Universitas, hogy év közben folyamatosan emelte órabéreit, sőt, idén — januárig visszamenőleg — további emelésre került sor. Jelenleg tehát az Universitasnál a következő nettó órabérek érhetők el: adminisztratív munkánál 54 forint, könnyű fizikai munka esetében 60 forint, éjszakai műszak alatt 66-70 forint, nehéz fizikai munkánál pedig óránként 80 forint.

Az Universitas a tavaszi három hónapra új premizálási rendszert is kidolgozott. Ez rendszeres munkavállalásra ösztönzi a tagokat, ugyanis, ha valaki adott munkahelyen havonta legalább 40 órát dolgozik, március 1-jétől május 31-ig fizetésének 10 százalékát megkapja pluszban, prémium gyanánt. Természetesen szor-

galmi időszakban a havi 60 óras teljesítési határ továbbra is érvényben marad.

A diákok érdeklődése — már csak a gazdasági helyzet kényszere miatt is — érezhetően nő az Universitas kínálatának munkalehetőségei iránt. Jelenleg több mint 1100 tagja van a diákszövetkezeti csoportnak. Az Universitas piaci helyzete stabil — már csak a jól szervezett piacutatói és reklámtevékenységnek köszönhetően is —, egyre több szerződésre van kilátás. Most például a Csepeli Posztógyárral, valamint a SZÜV-vel várható közeli megállapodás.

És ami még új színfoltnak számít: az Universitas az egyik fő támogatója a nemrég alakult vállalkozók klubjának. A klubot szervező Sinektika Projekt innovációs kft. neves vállalatvezetőket, menedzsereket próbál megnyerni különböző vitafórumok keretében. Emellett a klub számos szolgáltatással — többek között pénzügyi, adózási, iparjogvédelmi tanácsadással, fordító- és tolmácsolással, utazási irodával, sportlétesítményekkel — áll a vállalkozók rendelkezésére. Az Universitas az adminisztrációs ügyek megszerzésében, a rendezvények lebonyolításában segít a klub vezetésének.

Mindent egybevetve, úgy tűnik, az Universitas sínen van. Ettől függetlenül természetesen továbbra is várja a dolgozni vágyó diákokat, témavezetőket, szervezőket.

R. I.

Vezetőváltás a szervezési tanszéken

Személyi kérdéseket tárgyalt március 2-i iparkari tanács. Támogatta Kindler József (vállalatgazdaságtan tanszék) egyetemi tanári (23-an mellett, 0 ellene, 1 tartózkodás), Bayer József (vállalatgazdaságtan t.) docensi (21:3:0), Dobák Miklós (szervezés t.) docensi (21:1:2), Friedrich István (számvitel t.) docensi (16:2:5), Hajtó Aurél (szervezés t.) címzetes egyetemi tanári (19:0:5) és Reszegi László (vállalatgazdaságtan t.) docensi (17:2:5) kinevezését.

A kari tanács javasolja Dobák Miklós kinevezését a vezetés és szervezési tanszék élére (21:0:3). Máriás Antal, a tanszék eddigi vezetője oktatóként dolgozik tovább. A testület javasolja továbbá Kerék Sándor tanszékvezető megbízatásának meghosszabbítását a technológia tanszék

élén 5 évre (22:0:1) és Párnics Gáborét a statisztikai tanszék élén 2 évre (22:0:1).

Az ülés végén Chikán Attila (vállalatgazdaságtan t.) kifogásolta az egyetemi teremtésgazdálkodás koncepciótlan, kapkodó voltát, azt, hogy ezzel a tanszékeket, diákcsoportokat hoznak bizonytalan helyzetbe. Hangot adott annak, hogy meg kell állapítani, ki a felelős az egyetem vezetésén belül azért, hogy például nincs egy olyan előadóterem az egyetemen ahová befér egy évfolyam, így egyes előadásokat duplán kell megtartani, hogy bizonyos helyiségeket most, utólag kell átalakítani, mivel mindezen problémák súlyos többletköltségeket jelentenek a szervezési nehézségekről, kényelmetlenségről nem is beszélve

K. S.

Országos diák párosbajnokság

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem brídsklubja március 18-19-én rendezte meg az országos diák párosbajnokságot.

A verseny színhelye: MKKE Kollégium (Bp., VIII., Makarenko u. 18/22.). 1. forduló március 18., 15 óra. 2. forduló március 19., 10 óra. A versenyen a magyar felső- és kö-

zépokú intézmények bármely nappali tagozatos hallgatója nevelhet. Nevezés a helyszínen, fél órával a verseny kezdete előtt. Nevezési díj: 20 Ft/játékos. Vidékiek részére szállás-útiköltség-hozzájárulást adunk.

Erdeklődni lehet: Kerényi István, telefon: 211-672.

Erősen „politikai” az Egyetemi Szemle

A politológia és politikai gazdaságtan dominál az Egyetemi Szemle 1988/4. számában. Az előbbi Szarvas László (politikaelméleti tanszék): A magyar politikai rendszer reformjának indítékairól, Gondí József és Mihály Albert (filozófia t.): A szocializmus politikai rendszerének reformjához és Csák János: A sansculotte hagyomány fennmaradásának történeti alapjai a múlt század Franciaországában (tdk-dolgozat) című cikke képviseli.

A pg Mihály István (PTK) Buharinnól és Solt Katalin (elméleti történet tanszék) Ottó Bauer szocializmusfelfogásáról írott munkáiban jelenik meg.

A szűkebben vett közgazdasági-szakmai cikkek közül kiemelkedik Kalotay Kálmán (világ gazdaságtan tanszék) kétrészes nagy cikkének első része, A fejlődés és a szocialista országok külső adósságának alapfogalmai és összefüggései (Adósságtan) címmel.

Az egyetemi reformhoz köztödi, hogy megjelent a szerkesztői átalakítás alapkonceptiója, A szerkezetátalakítás alternatívái a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen címmel, Kovács Sándor (szervezés tanszék) tollából.

A Szemle 40 forintos áron kapható a földszinti egyetemi könyvesboltban.

Négyhavi szünet, személyi ügyek

Alláspályázatokkal, előléptésekkel foglalkozott az általános kar tanácsa legutóbbi, március másodikai ülésén. Támogatta a testület, hogy kinevezésként Csató Tamást címzetes docenssé (29 igen, 2 nem, 3 tartózkodás), Kopányi Mihályt docenssé (27 igen, 2 nem, 5 tartózkodás), Tóth Ferencet docenssé (27 igen, 2 nem, 5 tartózkodás), Nagyné Sulyok Pap Mártát docenssé (33 igen, 0 nem, 1 tartózkodás), Meyer Dietmárt docenssé (25 igen, 3 nem, 6 tartózkodás), Száz Jánost docenssé (28 igen, 1 nem, 5 tartózkodás), Solt Katalint docenssé (27 igen, 2 nem, 5 tartózkodás), Móczár Józsefet docenssé (31 igen, 2 nem, 1 tartózkodás), Rostoványi Zsoltot docenssé (27 igen, 0 nem, 7 tartózkodás), Bánfi Tamást egyetemi tanárrá (32 igen, 0 nem, 1 tartózkodás), Kollár Zoltánt egyetemi tanárrá (27 igen, 2 nem, 2 tartózkodás, 1 érvénytelen szavazat). A politikai elmélet tanszék docensi helyére két pályázat érkezett; a testület Szlávikné Haj-

ba Évát (26 igen, 5 nem, 3 tartózkodás) támogatta, Kriston István (1 igen, 30 nem, 3 tartózkodás) nem támogatta.

Peák István a jövőben tudományos igazgatóhelyettes lesz az MSZI-nek, eddigi posztját, az osztályvezetőit Tarlós Béla tölti be ezután.

A dékán bejelentette, hogy rektori, illetve kari keretből kikaptak fizetésemlést. Ezután Varsányiné Szabó Mária kifogása nyomán rövid, de heves vita kezdődött arról, hogyan lehetséges az, hogy ilyen fontos változások időszakában a kar tanácsát mintegy négy hónapig nem hívták össze. A vita érdemi eredmény nélkül maradt abba, illetve Kollár Zoltán dékán emlékeztetett arra, hogy az említett témákban a karnak nincsen döntési hatásköre.

Végezetül a testület megszavazta, hogy Gáspár Tamás vezetett hallgató felsőoktatási érdemérem kitüntetését kapjon.

M. G.

Felhívás tanulmányi versenyre

A vezetés és szervezési tanszék tanulmányi versenyt hirdet az ipari karon a II., III., IV. évfolyamos nappali tagozatos hallgatók számára. Nevezhetnek 4-8 fős hallgatói csapatok.

A verseny első fordulójában a csapatok házi dolgozatot készítenek „A társasági törvény és a gazdasági szervezetek változása” c. témakörben. A dolgozat elkészítésének szempontjairól, a felhasználható irodalomról és a verseny további fordulóiban megkívánt ismeretekről tájékoztatást adunk a hallgatóknak. A tájékoztatást — a nevezés leadásával egyidejűleg — a tanszék-

ken vehetik át a csapatok képviselői.

Nevezési határidő: 1989. március 14.

A házi dolgozat beadásának határideje: 1989. április 10.

A verseny további fordulóit április 13-án, egy később kijelölendő helyszínen bonyolítjuk le. A verseny helyezettjei pénzjutalomban és a tanszék szigorlati vizsgái érdemjegyemelésben részesülnek.

A tanulmányi verseny támogatója az ECONOMIX Közgazdász Egyetemi Kiszövetkezet.

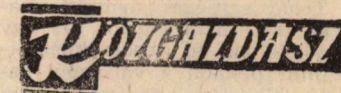
VEZETÉSI ÉS SZERVEZÉSI TANSZÉK

Figyelem!

Mandel Miklós tart angol nyelvű előadást Magyarország jelenlegi gazdaságpolitikájáról egy finn hallgatói csoportnak, március 10-én 11.40-kor a Kinizsi 362-ben. Az előadásra és az azt követő beszélgetésre mindenkit szeretettel várunk.

Angol nyelvű előadás

Richard E. Quandt, a Princeton University Department of Economics professzora tart előadást (angolul) az egyetemen, március 13-án, hétfőn 14 órakor. Az előadás címe: The enterprise in CPEs. Az előadás pontos helyéről plakátok fognak majd tájékoztatni.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felolós szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség: Budapest IX., Dmiltrov tér 8. 1093
Telefon: 174-548

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felolós kiadó: VÁGNÉR FERENC vezérigazgató

89-3932. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felolós vezető: CSÖNDFI ZOLTÁN vezérigazgató